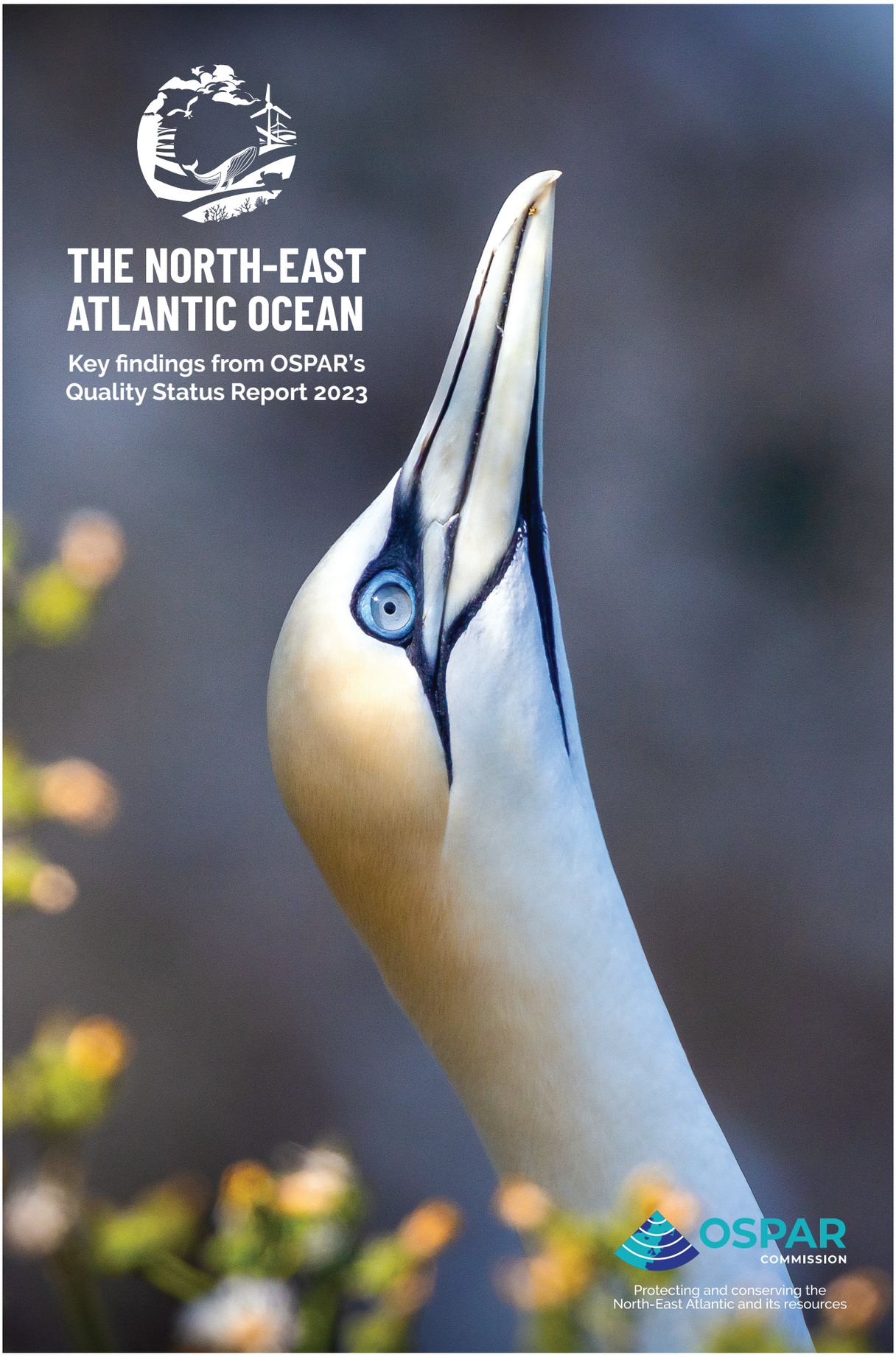

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 1 07/11/2023 21:05

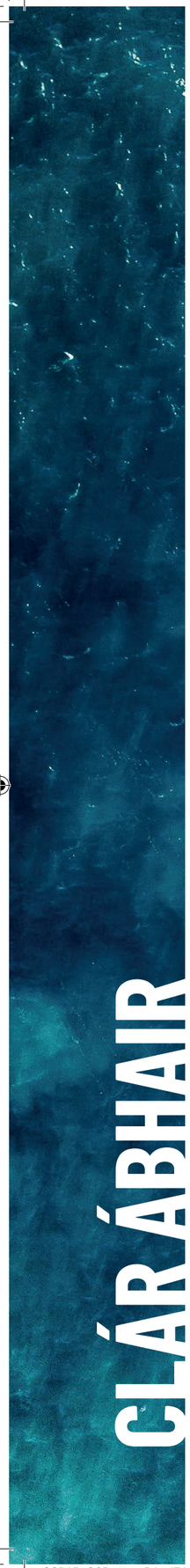

CLÁR ÁBHAIR

01. RÉAMHRÁ

TUARASCÁIL OSPAR AR STÁDAS CÁILÍOCHTA 2023 **06**

RÉAMHRÁ **08**

SCÉAL … DAPSIR **10**

SCÉAL… AN ATLANTAIGH THOIR THUAIDH: ÁR AIGÉAN GNÓTHACH **12**

02. BRÚNNA

LEANANN TIONCHAIR DHIÚLTACHA Ó GHNÍOMHAÍOCHTAÍ OLA AGUS GÁIS AG LAGHDÚ **16**

TÁ COSC CURTHA AR THRUAILLIÚ Ó SHUBSTAINTÍ RADAIGHNÍOMHACHA **18**

IS CÚIS IMNÍ IAD SUBSTAINTÍ GUAISEACHA **20**

TÁ TRUAILLIÚ Ó THORANN FÓS INA BHAGAIRT **22**

EOTRÓFÚ GO LEANÚNACH **24**

TÁ LEIBHÉIL BHRUSCAIR MHARA FÓS ARD IN AINNEOIN COMHARTHAÍ FEABHSAITHE **26**

IS COSÚIL GO BHFUIL LAGHDÚ TAGTHA AR THABHAIRT ISTEACH SPEICEAS NUA NEAMHDHÚCHASACHA (NIS) **28**

03. STAID

TÁ ÉIN MHUIRÍ FÓS I DTRIOBLÓID **32**

NÍL STÁDAS MAITH AG ÉIN MHARA **34**

AN SCÉAL MAIDIR LE… LIMISTÉIR THAR DHLÍNSE NÁISIÚNTA A CHOSAINT **36**

TÁ GO LEOR MAMAIGH MHARA FÓS I MBAOL, FIÚ AGUS ROINNT SPEICEAS AG TÉARNAMH **38**

NÍL STÁDAS NA RÓNTA AGUS NA GCÉITICEACH LE FIACLA BEAGA GO MAITH AGUS NÍL STÁDAS NA MAMACH MUIRÍ EILE FÓS AR EOLAS **40**

IN AINNEOIN FEABHSUITHE I ROINNT POBAIL ÉISC, NÍL STÁDAS MAITH AG GO LEOR ACU **42**

STÁDAS POBAIL AN IASC MHARA **44**

SCÉAL … NA NDAOINE TAOBH THIAR DEN QSR **46**

TÁ DAMÁISTE Á DHÉANAMH FÓS DO GHNÁTHÓGA BEANTACHA **48**

BÍONN TIONCHAR AG PLANCTÓN, BUN AN BIA-EANGACH MARA, I NGNÁTHÓGA PEILIGEACHA **50**

STAID NA NGNÁTHÓG PEILIGEACH **52**

IS ÁBHAR MÓR IMNÍ É STAID NA MBIA-EANGACHA MARA **54**

STAID NA MBIA-EANGAÍ MARA **56**

04. CAITHFIMID GNÍOMHÚ ANOIS

SCÉAL OSPAR AGUS SPRIOCANNA FORBARTHA INBHUANAITHE NA NÁISIÚN AONTAITHE **60**

IS LÉIR GO BHFUIL ÉIFEACHTAÍ AN ATHRAITHE AERÁIDE INTOMHAISTE **62**

CUIREANN AIGÉADÚ AIGÉIN ÉICEACHÓRAIS MHUIRÍ I MBAOL BREISE **63**

AIGÉADÚ AIGÉIN AGUS A ÉIFEACHTAÍ ÉICEOLAÍOCHA **64**

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 2-3 07/11/2023 21:05

01.
RÉAMHRÁ

TUARASCÁIL OSPAR AR STÁDAS CÁILÍOCHTA 2023

FAIGH LÉARGAS AR DHOMHAN MEALLTACH AN AIGÉIN ATLANTAIGH THOIR THUAIDH LE TUARASCÁIL OSPAR AR STÁDAS CÁILÍOCHTA (QSR) 2023.

Tugann an táirge cumarsáide seo léargas ar thorthaí ár measúnuithe, agus feidhmíonn sé mar bhealach chuig stór eolais iontach laistigh dár dTuarascáil Sintéise. Agus tú ag dul trí na leathanaigh, tugaimid cuireadh duit do shnorcal fíorúil a chur ort, na hipearnasc a leanúint agus tús a chur le turas chuig ár dtairseach measúnaithe. Agus tú ag léamh, cuimhnigh go bhfuil sláinte an Atlantaigh Thoir Thuaidh fite fuaite go dlúth le folláine ár bpláinéad uile agus sochaithe daonna.

SCANADH LE FÁIL AMACH

CÉARD IS OSPAR ANN?

Is eagraíocht idirnáisiúnta é OSPAR a oibríonn chun timpeallacht mhuirí an Atlantaigh Thoir Thuaidh a chosaint. Cruthaíonn an OSPAR nasc idir 15 thír agus an tAontas Eorpach, ag obair i gcomhar chun aghaidh a thabhairt ar shaincheisteanna comhshaoil a bhfuil tionchar acu ar an Aigéan Atlantach Thoir Thuaidh.

Forbraíonn agus cuireann OSPAR i bhfeidhm beartais, straitéisí agus comhaontuithe chun an t-éiceachóras muirí a chosaint agus a athchóiriú. Déanann sé measúnuithe freisin ar nós QSR 2023, chun monatóireacht a dhéanamh ar shláinte an aigéin agus chun dul chun cinn a rianú maidir le spriocanna comhshaoil a bhaint amach.

Trína chuid oibre, bíonn OSPAR ar a dhícheall chun an timpeallacht mhuirí a chosaint don ghlúin seo agus do na glúnta atá le teacht, ag cur san áireamh idircheangailteacht an aigéin le hathrú aeráide, folláine an duine, agus sláinte iomlán ár bpláinéad.

CAD É AN QSR 2023

Is measúnú cuimsitheach é Tuarascáil OSPAR ar Stádas Cáilíochta 2023 ar shláinte chomhshaoil agus ar stádas an Aigéin Atlantaigh Thoir Thuaidh agus ar ghníomhaíochtaí daonna a idirghníomhaíonn leis.

Tá níos mó ná 120 measúnú sa tuarascáil agus clúdaíonn sé gnéithe éagsúla, lena n-áirítear bithéagsúlacht, gnáthóga, agus gníomhaíochtaí daonna a mbíonn tionchar acu ar an timpeallacht mhuirí. Scrúdaíonn sé láithreacht ábhar truaillithe agus truailleán san uisce, amhail ceimiceáin agus micreaplaistigh, agus déanann sé measúnú ar a n-éifeachtaí féideartha ar shaol na mara agus ar éiceachórais.

Ina theannta sin, déanann an tuarascáil measúnú ar stádas na speiceas muirí éagsúla, ó éisc agus éin mhara go mamaigh agus plandaí. Díríonn sé ar dhaonra, dáileadh, agus treochtaí, ag aithint aon athruithe nó bagairtí ar na speicis seo. Cuidíonn an fhaisnéis seo le heolaithe agus le lucht déanta beartas tuiscint a fháil ar shláinte agus ar sheasmhacht iomlán an éiceachórais mhuirí.

Saincheist ríthábhachtach eile ar tugadh aghaidh uirthi i QSR 203 is ea an tionchar a bhíonn ag athrú aeráide agus aigéadú aigéin ar an timpeallacht mhuirí. Scrúdaíonn sé na hathruithe ar theocht aigéin, aigéadacht, agus ardú ar leibhéal na mara, i measc cúinsí eile, agus déanann sé measúnú ar a n-éifeachtaí ar shaol na mara agus ar éiceachórais.

Tríd is tríd, feidhmíonn an QSR 2023 mar uirlis thábhachtach d'eolaithe, do lucht déanta beartas, agus don phobal chun tuiscint a fháil ar staid reatha an Aigéin Atlantaigh Thoir Thuaidh, na dúshláin atá os a chomhair, agus na bearta a bhfuil gá leo chun a shláinte agus a inbhuanaitheacht fhadtéarmach a chinntiú.

*Measúnuithe neamhtháscaire 3ú páirtí agus OSPAR

RÉAMHRÁ

ó thionólaithe na foirne comhordaithe QSR

Don tríú huair i mo shaol, bhí baint agam le léiriú Tuarascáil OSPAR ar Stádas Cáiliochta (QSR). Is toradh iad na QSR OSPAR ar chomhiarracht ollmhór de chuid an phobail OSPAR ar fad, agus ní aon eisceacht é an ceann seo. Is é an bunús lárnach ná feasacht eolaíoch agus tuiscint ar ár bhfarraigí.

Chuir níos mó ná 400 saineolaí a gcuid saineolais aonair leis an léiriú reatha, ach níl anseo ach gné ríthábhachtach amháin. Tá an oiread céanna tábhachta le spiorad an chomhoibrithe, an toilteanas féachaint thar theorainneacha náisiúnta, agus leasanna ar leith nuair a bhíonn tuairimí doshéanta agus dúshlán coiteann os a gcomhair.

Chuidigh ionadaithe ó lucht riaracháin náisiúnta, eagraíochtaí neamhrialtasacha, breathnóirí, saineolaithe agus rúnaíocht OSPAR nuair ab fhéidir leo chun a áirithiú go bhfuil an QSR seo cothrom, ionadaíoch, nuálach agus, níos tábhachtaí, gur bhain bonn láidir leis do bhainistiú eolaíochtbhunaithe ár bhfarraigí.

Bhí gá le hiarracht leanúnach chun cumarsáid shoiléir thrédhearcach a chinntiú le go leor uair an chloig cruinnithe, go leor malartuithe fiorúla, agus ná déanaimis dearmad ar líon mór ríomhphost. Is é mo thuairim láidir nach féidir fíor dhul chun cinn a dhéanamh ach amháin nuair a bhíonn na gníomhaithe go léir páirteach i malartú faisnéise oscailte agus atá bunaithe ar fhíricí i dtaca le sprioc nó dúshlán coiteann. Is sampla iontach é an QSR reatha de phróiseas den sórt sin. Táim thar a bheith buíoch díobh siúd ar fad a bhí gafa leis. Ba mhór an onóir agus an pléisiúr a bheith ag obair leo siúd go léir a ghlac páirt san iarracht seo.

Is é mo thuairim láidir nach féidir fíor dhul chun cinn a dhéanamh ach amháin nuair a bhíonn na gníomhaithe go léir páirteach i malartú faisnéise oscailte agus atá bunaithe ar fhíricí i dtaca le sprioc nó dúshlán coiteann.

P. Roose

Dr. Patrick Roose
Comhthionólaí na foirne comhordaithe QSR

Cuirtear síos sa bhróisiúr seo ar bhuaicphointí QSR OSPAR 2023. Ina theannta sin, feidhmíonn sé mar bhealach isteach i raon leathan measúnuithe - níos mó ná 120! – atá taobh thiar den QSR.Is toradh é ar obair foirne eisceachtúil, a bhaineann le lionra iomlán OSPAR de bhailitheoirí agus de bhainisteoirí sonraí, d'anailísithe, d'eolaithe, de lucht déanta beartas, agus d'eagraíochtaí breathnóireachta ó eagraíochtaí neamhrialtasacha timpeallachta agus comhlachtaí tionscail.

Tá QSRanna seachadta ag OSPAR ó na 1980í agus ba mhór an onóir dom a bheith mar chuid den fhoireann ó QSR 2000. Tá an domhan thart orainn athraithe go hiomlán ó shin i leith agus is amhlaidh atá na QSRanna: tuilleadh eolais agus topaicí, comhoibriú níos fearr, agus níos mó tionchair de réir mar a úsáideann ballstáit an Aontais Eorpaigh an QSR chun tuairisciú a dhéanamh faoin Chreat-Treoir Straitéis na Mara (CTSM).

Soláthraíonn ár measúnuithe ar riocht na timpeallachta muirí, eolas atá riachtanach chun bearta éifeachtacha a fhorbairt chun an tAigéan Atlantach Thoir Thuaidh a chosaint.

Is é mo thuairim láidir gur gá beartas comhshaoil agus bainistíocht inbhuanaithe a bhunú ar an eolaíocht is fearr atá ar fáil. Thar na blianta, tá bealaí níos fearr aimsithe againn chun a chinneadh an bhfuil cúrsaí faoi láthair agus na treochtaí a aithníodh ina leith sin 'go maith' nó 'nach bhfuil go maith'. Má mheastar go bhfuil an riocht go maith, ciallaíonn sé go bhfuil an tsochaí tar éis na farraigí agus na haigéin a chosaint i gceart. Mura bhfuil sé go maith, ní mór rud éigin a dhéanamh. Iarraim ort, a léitheoir an QSR 2023, úsáid a bhaint as an neart eolais agus rannchuidiú le bearta a chinntíonn go bhfuil ár bhfarraigí agus ár n-aigéan sláintiúil arís.

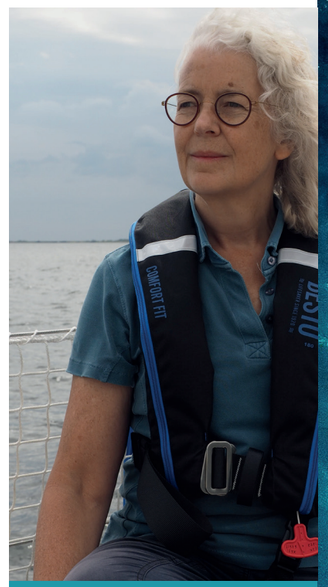

Iarraim ort, a léitheoir an QSR 2023, úsáid a bhaint as an neart eolais agus rannchuidiú le bearta a chinntíonn go bhfuil ár bhfarraigí agus ár n-aigéan sláintiúil arís.

J. Enserink

Dr. Lisette Enserink
Comhthionólaí na foirne comhordaithe QSR

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 8-9 07/11/2023 21:05

SCÉAL ... DAPSIR

Is creat é DAPSIR (Tiománaithe, Gníomhartha, Brúnna, Iompar, Freagairtí) chun cur síos a dhéanamh ar na caidrimh idir daoine, a ngníomhartha, agus an timpeallacht.

Is é DAPSIR creat lárnach an QSR a ligeann dúinn an scéal iomlán a thuiscint níos fearr trí gach measúnú a chur i láthair ar bhealach inchomparáide. Uasmhéadaíonn sé seo na sineirgíochtaí eatarthu agus cuirtear gnéithe comhshaoil, socheacnamaíocha agus bainistíochta san áireamh. Aithnítear sa chreat an spleáchas atá ag sochaithe ar aigéan sláintiúil agus dearbhaíonn sé conas a théann athruithe i mbrúnna agus stáit i bhfeidhm ar sheachadadh seirbhísí éiceachórais.

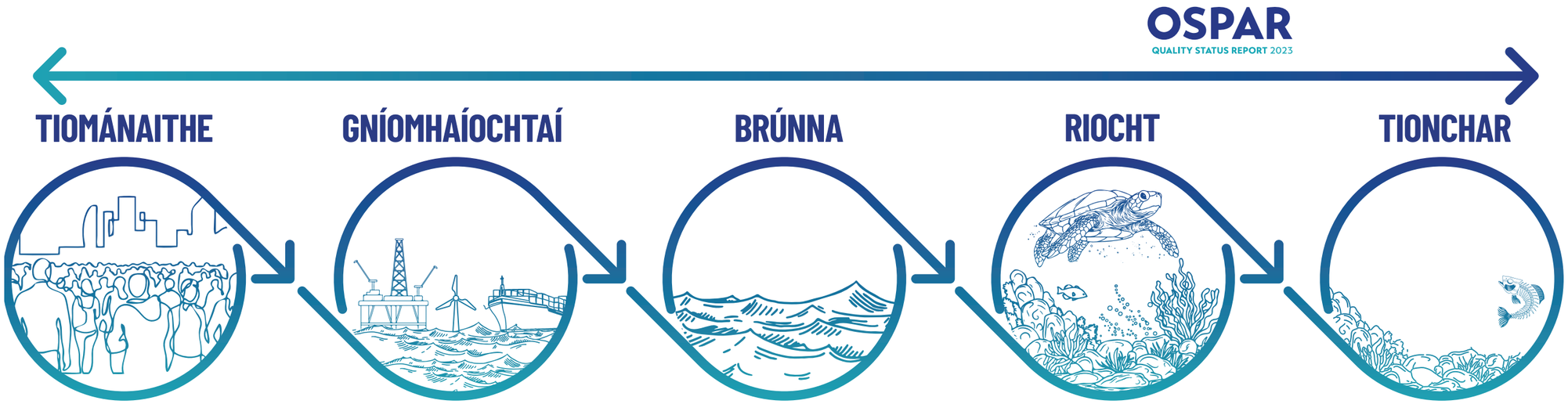

Ceanglaítear le Coinbhinsiún OSPAR go ndéanfaidh Páirtithe Conarthacha gach beart is féidir chun truailliú a chosc agus a dhíchur agus na bearta is gá a ghlacadh chun an limistéar muirí a chosaint ar éifeachtaí díobhálacha gníomhaíochtaí daonna chun sláinte an duine a chosaint agus chun éiceachórais mhuirí a chaomhnú agus, nuair is indéanta, chun éiceachórais mhuirí a athbhunú limistéir mhuirí a raibh drochthionchar orthu.

Tuairiscíonn an QSR ar bhrúnna, ar riochtaí agus ar thionchar. Ligeann sé seo dúinn tionchar na mbeart a mheas agus, más gá, bearta breise a ghlacadh.

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 10-11 07/11/2023 21:05

SCÉAL...
AN ATLANTAIGH THOIR THUAIDH: ÁR AIGÉAN GNÓTHACH

Is éiceachóras éagsúil agus bríomhar é an tAigéan Atlantach Thoir Thuaidh, a bhfuil raon leathan shaibhir de shaol na mara ag gabháil leis. Ó na cóstaí garbha go dtí doimhneacht ghrinneall an aigéin, tá éagsúlacht iontach speiceas, gnáthóg agus éiceachórais sa limistéar ollfhairsing seo.

Tá gnáthóga éagsúla sa réigiún, ó chladaí creagacha agus tránna gainimh go foraoisí ceilpe, móinéir mhara, agus cainneoin dhomhainfharraige. I measc na n-éiceachóras atá ann, tá leapacha diúilicíní agus leapacha feamainne go sceireacha coiréil dhomhain fuara. Soláthraíonn gach gnáthóg timpeallacht uathúil áit a bhfuil deis ag speicis speisialaithe agus idirghníomhaíochtaí éiceolaíochta borradh. Feidhmíonn limistéir chósta mar phlandanna do go leor speiceas éisc, agus tá speicis imirceacha san aigéan oscailte a thrasnaíonn achar móra.

Tá an réigiún lán le beathra muirí le líon suntasacha domhanda de mhamaigh mhara agus éanlaithe mara. San áireamh san aer os a chionn, tá Bealach Eitilte an Atlantaigh Thoir, bealach imirce do na milliúin éan a úsáideann na cóstaí le haghaidh beathaithe agus neadaithe.

Tá tionchar ag fachtóirí éagsúla ar bhithéagsúlacht an Atlantaigh Thoir Thuaidh, lena n-áirítear teocht, sruthanna agus infhaighteacht chothaitheach. Tá sé múnlaithe freisin ag idirghníomhaíochtaí idir speicis, mar ghaolmhaireacht idir creachadóirí agus a gcreach agus comhlachais siombóiseach.

Mar sin féin, tá dúshláin iomadúla os comhair na héagsúlachta dochreidte seo. Cuireann gníomhaíochtaí daonna, amhail loingseoireacht, truailliú, scrios gnáthóige, agus athrú aeráide, bagairtí suntasacha ar chothromaíocht leochaileach an éiceachórais. Tá iarrachtaí ar siúl chun bithéagsúlacht an Atlantaigh Thoir Thuaidh a chosaint agus a chaomhnú trí Limistéir Chosanta Mhuirí agus bearta laghdaithe truaillithe a bhunú ach tá níos mó le déanamh.

Tá sé ríthábhachtach éagsúlacht an Aigéin Atlantaigh Thoir Thuaidh a chaomhnú, ní hamháin chun go mairfidh an iliomad speiceas ach freisin do shláinte agus seasmhacht iomlán éiceachóras na mara. Is oidhreacht nádúrtha luachmhar í a bhfuil ár maoirseacht agus ár n-urraim ag teastáil uaithi.

Tá an Mhuir Thuaidh ar cheann de na limistéir farraige a thrasnaítear is minice ar domhan le dhá cheann de na calafoirt is mó ar domhan suite ar a cóstaí, Rotterdam agus Hamburg.

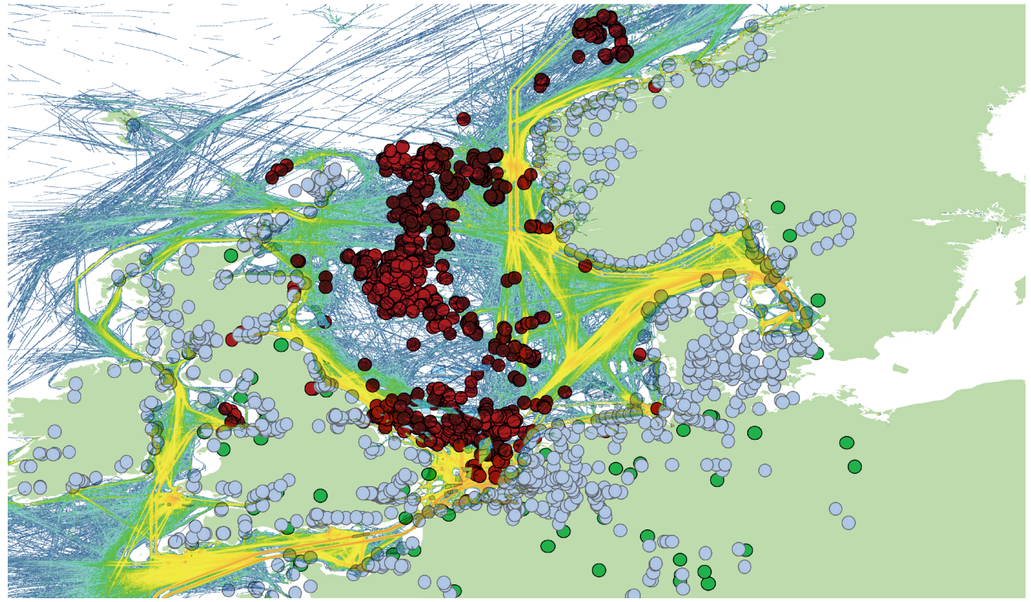

MEÁCHAN COMHLÁN NA N-EARRAÍ ARNA LÁIMHSEÁIL AG GACH CALAFORT IN 2018 AG AN BPÁIRTÍ CONARTHACH.

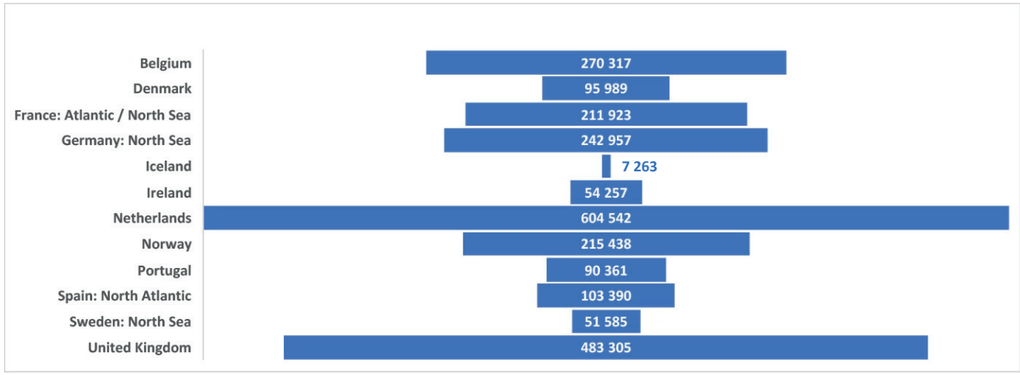

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 12-13 07/11/2023 21:05

02.
BRÚNNA

LEANANN TIONCHAIR DHIÚLTACHA Ó GHNÍOMHAÍOCHTAÍ OLA AGUS GÁIS AG LAGHDÚ

Mar thoradh ar bhearta OSPAR tháinig laghdú ar gach sceitheadh ón earnáil ola agus gáis amach ón gcósta, lena n-áirítear doirteadh uisce táirgthe, sreabhán druileála olabhunaithe, agus ceimiceáin a bhfuil substaintí guaiseacha iontu.

Tá deireadh tagtha anois le roinnt brúnna a bhí forleathan tráth, mar shampla truailliú ó scaoileadh gearrthacha olabhunaithe neamhchóireáilte, agus tá laghdú tagtha ar leibhéal an éillithe. Tugadh isteach freisin cur chuige rioscabhunaithe maidir le bainistiú sceite uisce táirgthe, an phríomhfhoinse éillithe amhola san fharraige, chun córas rialaithe éigeantach comhchuibhithe OSPAR do cheimiceáin amach ón gcósta a chomhlánú agus chun an t-aistriú i dtreo úsáid níos lú substaintí guaiseacha a chur chun cinn.

Ag an am céanna, tá OSPAR ag obair i dtreo bhaint iomlán na suiteálacha ola agus gáis as úsáid, agus beidh níos mó suiteálacha le díchoimisiúnú sna deich mbliana atá romhainn.

I bhfianaise na taithí a fuarthas le suiteálacha ola agus gáis a dhíchoimisiúnú, le taighde ábhartha agus le malartú faisnéise, tá sé mar aidhm ag OSPAR a áirithiú go bhfanfaidh maoluithe ón toirmeasc ar dhumpáil eisceachtúil.

Táthar ag súil go laghdóidh na comhbheartas seo aon drochthionchar ó ghníomhaíochtaí ola agus gáis i Limistéar Muirí OSPAR, cé gur ábhar imní fós iad na rioscaí a bhaineann le truailliú doirteadh, torann, solas agus ceimiceach ó ghníomhaíochtaí ola agus gáis. Teastóidh aird mhéadaithe ó Pháirtithe Conarthacha OSPAR freisin ón méadú féideartha ar thionscadail stórála dé-ocsaíd charbóin chun astaíochtaí carbóin ó thionscail dhiancharbóin i limistéar OSPAR a fhritháireamh.

NEAES OSPAR 2030

Tugtar aghaidh ar na brúnna timpeallachta ó ghníomhaíochtaí ola agus gáis amach ón gcósta faoi roinnt cuspóirí straitéiseacha de NEAES 2030, eadhon iad siúd a bhaineann le truailliú agus bruscar muirí a chosc, le torann antrapaigineach a laghdú agus le gníomhaíochtaí daonna a bhainistiú:

S2. Cosc a chur ar thruailliú ó shubstaintí guaiseacha, trí dheireadh a chur lena n-astaíochtaí, a n-eisilte, agus a gcaillteanais, leibhéil a bhaint amach nach n-eascraíonn drochthionchar ar shláinte an duine ná ar an timpeallacht mhuirí, agus é mar aidhm deiridh aige, tiúchan sa timpeallacht mhuirí a bhaint amach agus a chothabháil ag gar luachanna cúlra do shubstaintí guaiseacha a fhaightear go nádúrtha agus gar do nialas do shubstaintí guaiseacha de dhéantús an duine.

S4. Cosc a chur ar ionchuir bhruscar muirí agus é a laghdú go suntasach, lena n-áirítear micreaplaistigh, sa timpeallacht mhuirí chun leibhéil nach mbíonn drochthionchar acu ar an timpeallacht mhuirí agus cósta a bhaint amach agus é mar aidhm aige deireadh a chur le hionchur bruscair.

S8. Torann antrapaigineach faoi uisce a laghdú go leibhéil nach mbíonn drochthionchar acu ar an timpeallacht mhuirí; agus

S9. Struchtúr agus feidhmeanna ghrinneall na farraige/éiceachórais mhuirí a chosaint trí chaillteanas suntasach gnáthóige agus suaitheadh fisiceach de bharr gníomhaíochtaí daonna a chosc.

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Measúnú téamach ar thionscal amach ón gcósta
- Tionchair an tionscail ola agus gáis amach ón gcósta ar an timpeallacht mhuirí

UISCE TÁIRGTHE (UT)

Is fotháirge é UT d'oibríochtaí táirgthe ola agus/nó gáis a thagann as an tobar le linn an táirgthe. Is ionann doirteadh UT agus an fhoinse is mó d'éilliú amhola chuig an timpeallacht mhuirí ó oibríochtaí ola agus gáis amach ón gcósta.

BEARTA OSPAR

MOLADH 2001/1
OSPAR (arna leasú) maidir le bainistiú UT ó shuiteálacha amach ón gcósta

MOLADH 2012/5
OSPAR (arna leasú le haghaidh cur chuige riosca-bhunaithe (RBA) maidir le bainistiú sceite UT ó shuiteálacha amach ón gcósta.

FÍRICÍ 2009-2019

16% Laghdú ar dhoirteadh ola scaipthe UT

21% Laghdú ar thoirt an uisce táirgthe agus uisce díláithrithe

CEIMICEÁIN AMACH ÓN GCÓSTA

Eascraíonn príomhdhoirteadh ceimiceán amach ón gcósta ó ghníomhaíochtaí druileála agus sceitheadh UT. Tá cuid de na ceimiceáin guaiseacha mar go bhfuil substaintí iontu atá marthanach, agus/nó a d'fhéadfadh a charnadh in orgánaigh bheo agus/nó tocsaineach.

BEARTA OSPAR

CINNEADH 2000/2
OSPAR maidir le córas rialaithe sainordaitheach comhchuibhithe maidir le húsáid agus laghdú ar sceitheadh ceimiceán amach ón gcósta

MOLADH 2005/2
OSPAR ar Aidhmeanna Comhshaoil don Tionscal Eischósta do Dhíscaoileadh Ceimiceán atá, nó ina bhfuil Substainti Breise, atá Liostaithe i Liosta Ceimiceán OSPAR 2004 ar mhaithe le Gníomhú Tosaíochta

MOLADH 2017/01
OSPAR ar Scéim Chomhchuibhithe Réamhscagtha do Cheimiceáin Amach ón gCósta

MOLADH 2010/3
OSPAR ar Fhormáid Chomhchuibhithe um Fhógra Ceimiceán Eischósta (HOCNF)

FÍRICÍ 2009-2019

12% Laghdú ar na ceimiceáin a úsáidtear

Laghdú 30% ar na ceimiceáin a urscaoileadh

Céimniú amach ceimiceán do Ghníomh Tosaíochta

SUITEÁLACHA OLA AGUS GÁIS AMACH ÓN GCÓSTA SAN ATLANTACH THOIR THUAIDH

Tá Páirtithe Conarthacha tar éis an cosc ar dhumpáil nó ar fhágáil suiteálacha amach ón gcósta nach bhfuil in úsáid a chur i bhfeidhm go hiomlán. Tugadh faoi athbhreithniú ar thaithí agus ar fhorbairtí teicniúla a bhaineann le díchoimisiúnú ardán i 2013 agus i 2018.

BEARTA OSPAR

CINNEADH 98/3
OSPAR maidir le diúscairt suiteálacha amach ón gcósta as úsáid

FÍRICÍ

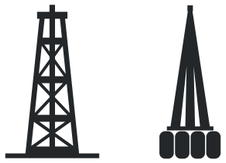

1300 oibriúcháin (ó 1998)

170 díchoimisiúnaithe

Eisíodh 10 maolú

5 bhonn de struchtúir mhóra chruach & 5 fhostruchtúr coincréite

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 16-17 07/11/2023 21:05

TÁ COSC CURTHA AR THRUAILLIÚ Ó SHUBSTAINTÍ RADAIGHNÍOMHACHA

Léirítear i QSR 2023 gur baineadh amach laghduithe forásacha agus suntasacha ar eisiltigh radaighníomhacha ón earnáil núicléach thar an tréimhse ó 1995 go 2018 le cur i bhfeidhm bhearta OSPAR.

Den chuid is mó d'fhan sceitheadh radanúiclídí a fhaightear go nádúrtha ón bhfo-earnáil ola agus gáis gan athrú nó tháinig laghdú beag orthu. Trid is trid, tá dul chun cinn suntasach déanta ag na Páirtithe Conarthacha i dtreo cuspóir deiridh OSPAR a chomhlíonadh maidir le tiúchana sa timpeallacht a bhaint amach gar do luachanna cúlra do shubstaintí radaighníomhacha a fhaightear go nádúrtha agus gar do nialas do shubstaintí radaighníomhacha saorga.

Baintear de thátal as an measúnú téamach ar shubstaintí radaighníomhacha nach bhfuil aon tionchar suntasach raideolaíoch ar dhaoine ná ar an timpeallacht mhuirí mar thoradh ar thiúchan timpeallachta de radanúiclídí táscaire atá i láthair i Limistéar Muirí OSPAR.

Is é fócas OSPAR don todhchaí ná deiseanna breise a aithint chun sceitheadh substaintí radaighníomhacha a chosc nó, nuair nach bhfuil sé sin indéanta, an doirteadh sin a laghdú níos mó fós. Díreoidh OSPAR freisin ar thuiscint níos fearr ar éifeachtaí carnacha na mbrúnna éagsúla agus ar na naisc idir athrú aeráide agus substaintí radaighníomhacha i Limistéar Muirí OSPAR.

NEAES OSPAR 2030

S3. Cosc a chur ar thruailliú ó shubstaintí radaighníomhacha chun sláinte an duine a chosaint agus chun an timpeallacht mhuirí a chosaint agus é mar aidhm dheiridh aige, tiúchan sa timpeallacht mhuirí a bhaint amach agus a chothabháil ag luachanna gar chúlra do shubstainti radaighníomhacha a fhaightear go nádúrtha agus gar do nialas do shubstainti radaighníomhacha de dhéantús an duine

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Measúnú téamach ar shubstaintí radaighníomhacha
- 5ú meastóireacht thréimhsiúil ar dhul chun cinn i dtreo chuspóir na Straitéise um Shubstainti Radaighníomhacha OSPAR

1949

Cuirtear tús le dumpáil dramhaíola radaighníomhaí san Atlantach Thoir Thuaidh

© GREENPEACE 10/08/1982

1983

Tagann deireadh le dumpáil ar muir tar éis moratóir deonach.

1975

Tagann Coinbhinsiún Londan (LC) i bhfeidhm lena dtoirmisctear dramhaíl radaighníomhach ardleibhéil a dhumpáil. Leanann dumpáil dramhaíola radaighníomhaí eile.

1991

Cuirtear tús le tuairisciú cur chun feidhme ar chur i bhfeidhm na dteicníochtaí is fearr atá ar fáil (BAT) agus an dea-chleachtais chomhshaoil (BEP) i saoráidí núicléacha. Leanann tuairisciú ar aghaidh go dtí an lá inniu faoi Mholadh OSPAR 2018/01 maidir le Scaoilte Radaighníomhacha (arna leasú 2022).

1992

Cuireann OSPAR cosc ar dhumpáil substaintí radaighníomhacha ar leibhéal íseal agus idirmheánach i Limistéar Muirí OSPAR.

1994

Tagann an toirmeasc LC atá ceangailteach de réir dlí ar dhumpáil na dramhaíola radaighníomhaí uile i bhfeidhm an 20 Feabhra. Moladh PARCOM 94/8 Maidir leis an Tionchar Timpeallachta de Thairgeadh Sceitheadh Substainti Radaighníomhacha

1995

Tuairisciú bliantúil ar sceitheadh leachta ón earnáil núicléach, ar sceitheadh núicléach ó na hearnálacha neamhnúicléacha; agus cuirtear tús le comhchruinnithe radanúiclídí sa timpeallacht muirí. Tá na sonraí seo ar fáil saor in aisce ar Thairseach Sonraí agus Faisnéise OSPAR.

1998

Cinneadh 98/2 OSPAR maidir le Dramhaíl Radaighníomhach a Dhumpáil

2001

An chéad mheasúnú bliantúil ar sceitheadh leachta ón tionscal núicléach. Leanann tuairisciú bliantúil ar aghaidh go dtí an lá inniu.

2002

Foilsítear an chéad tuarascáil agus measúnú ar doirteadh radanúiclídí ó na hearnálacha neamhnúicléacha. Áirítear ar na hearnálacha a ndearnadh measúnú orthu an tionscal ola agus gáis, fo-earnáil leighis, áiseanna ollscoile agus taighde i measc nithe eile. Leanann tuairisciú bliantúil ar aghaidh go dtí an lá inniu.

2006

Foilsítear an Chéad Mheasúnú Tréimhsiúil a léiríonn dul chun cinn i dtreo chuspóir na Straitéise um Shubstainti Radaighníomhacha OSPAR. Tá Meastóireachtaí Tréimhsiúla á bhfoilsiú i gcónaí.

2022

An Cúigiú Meastóireacht Tréimhsiúil ar dhul chun cinn a léiriú i dtreo chuspóir na Straitéise um Shubstainti Radaighníomhacha OSPAR foilsithe.

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 18-19 07/11/2023 21:05

IS CÚIS IMNÍ IAD SUBSTAINTÍ GUAISEACHA

Cé go bhfuil laghdú tagtha ar thiúchan na substaintí guaiseacha is mó atá ag fanacht sa timpeallacht ón teacht isteach san am a chuaigh thart (ar a dtugtar substaintí guaiseacha oidhreachta), tá a leibhéil fós ina n-ábhar imní i Réigiúin na Mara Thuaidh Móire, na Mara Ceiltí agus Bhá na Bioscáine/Cósta na hIbéire agus sa Réigiún leibhéil trófacha níos airde sa Réigiún Artach freisin.

Bhí srianta ar úsáid substaintí guaiseacha éifeachtach chun scaoileadh nua a theorannú, ach fágann a gcobhsaíocht ard cheimiceach agus a n-athscaoileadh ó dhríodar gur ábhar imní iad i gcónaí. D'fhéadfadh ionchur méadaithe substaintí eile a bheith mar thoradh ar leibhéil mhéadaithe gníomhaíochtaí daonna agus úsáidí nua as an bhfarraige agus as an talamh, agus ní fios go mór a dtionchar mar gheall ar easpa sonraí éiceathocsaineolaíocha.

Cé go bhfuil laghdú tagtha ar thruailliú na hearnála loingseoireachta de bharr rialacháin maidir le hastuithe sulfair agus nitrigine, agus uisce ballasta; bearta chun bruscar a theorannú; bearta a rialaíonn saoráidí glactha calafoirt; agus gníomhartha chun an baol truaillithe ola a laghdú, tá méadú ag teacht ar urscaoileadh teagmhasach chuig uisce trí chórais ghlantacháin gháis sceite.

Ina theannta sin, tuairiscíodh méaduithe ar scaoileadh amach ón earnáil dobharshaothraithe agus is dócha go scaoilfear substaintí, lena n-áirítear cógais, ag an tionscal seo atá ag fás go tapa. Mar an gcéanna, d'fhéadfadh dreidireacht agus dumpáil leanúint de bheith ina gcúis le scaoileadh éillithe. Dá mbeadh mianadóireacht ghrinneall na farraige le tarlú i Limistéar Muirí OSPAR, bheadh gá le himscrúdú a dhéanamh ar an bhféidearthacht maidir le hábhair truaillithe bhreise.

NEAES OSPAR 2030

S2. Cosc a chur ar thruailliú ó shubstaintí guaiseacha, trí dheireadh a chur lena n-astaíochtaí, a n-eisilte agus a gcaillteanais, leibhéil a bhaint amach nach n-eascraíonn éifeachtaí díobhálacha ar shláinte an duine ná ar an timpeallacht mhuirí d'fhonn tiúchan sa timpeallacht mhuirí a bhaint amach agus a chothabháil ar an gcúlra gar luachanna do shubstaintí guaiseacha a fhaightear go nádúrtha agus gar do nialas do shubstaintí guaiseacha de dhéantús an duine.

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Measúnú téamach ar shubstaintí guaiseacha
- Treochtaí i dtaifid nua de speicis neamhdhúchasacha a tugadh isteach de bharr gníomhaíochtaí daonna
- Ionchuir miotal trom
- Ionchuir cothaithigh
- Stádas agus treochtaí do mhiotail throma (mearcair, caidmiam agus luaidhe) in éisc agus sliogéisc & dríodar
- Stádas agus treochtaí i dtiúchan na hidreacarbóin aramatacha iltimthriallacha (PAHanna) i sliogéisc agus i ndríodar
- Stádas agus Treochtaí sna Leibhéil gnéas forshuite i nGastrapóid Mhuirí (TBT i Sliogéisc)
- Stádas agus treochtaí défheinilí polaclóirinithe (PCB) in iasc agus sliogéisc & dríodar
- Stádas agus treochtaí TBT i ndríodar
- Treochtaí i dtiúchan na éitear défheinile ilbróiminithe (PBDEanna) in iasc agus sliogéisc & dríodar
- Ionchuir atmaisféaracha agus abhann
- Cás-staidéar ar thionscadal CONNECT
- Éifeachtaí comhtháite bitheolaíochta
- Stádas agus Treocht substainti guaiseacha ag baint úsáide as CHASE

CÁS-STAIDÉAR – BEARTA ÉIFEACHTACHA: STÁDAS AGUS TREOCHTAÍ SNA LEIBHÉIL GNÉAS FORSHUITE I NGASTRAPÓID MHUIRÍ (TBT I SLIOGÉISC)

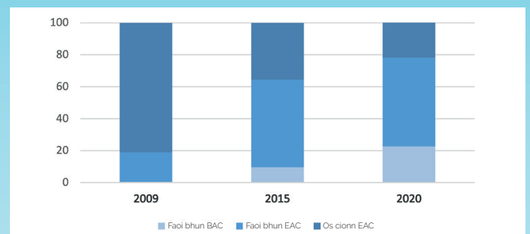

Céatadán na stáisiún atá aicmithe mar "leibhéal cúlra" (faoi bhun BAC), idir BAC agus EAC (sonraithe "faoi bhun EAC") agus os cionn EAC. BAC = comhchruinniú measúnaithe chúlra, EAC = critéar measúnaithe timpeallachta. Tá na céatadáin laistigh de gach bliain.

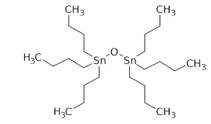

Is bithicid thar a bheith tocsaineach é Tríbhúitiltin (TBT) a úsáideadh go forleathan ó na 1980í chun cosc a chur ar fhás orgánach muirí ar chabhail long agus árthaigh áineasa.

Tar éis cosc domhanda ar úsáid tríbhúitiltine agus orgánastáin eile i bpéinteanna frithbhréantais i 2008, tá feabhas suntasach tagtha ar riocht atáirgthe seilidí mara ón Tuarascáil ar Stádas Cáilíochta 2010.

Bíonn tionchar ag TBT ar go leor orgánaigh, ach tá gastrapóid mhara, mar an chuachma chon, Nucella lapillus (L.) i measc na cinn is íogaire.

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 20-21 07/11/2023 21:05

TÁ TRUAILLIÚ Ó THORANN FÓS INA BHAGAIRT

Tá torann faoi uisce ó ghníomhaíochtaí loingseoireachta, ola agus gáis (lena n-áirítear suirbhéanna seismeacha) agus níos mó agus níos mó ó ghníomhaíochtaí gaoithe amach ón gcósta le linn na tógála agus na céime saothraithe araon ina bhrú fós ar mhamaigh mhara agus ar chineálacha eile de shaol na mara.

D'fhéadfadh sé gur leanadh treoir ón Eagraíocht Mhuirí Idirnáisiúnta (IMO) maidir le torann loingseoireachta a laghdú i Limistéar Muirí OSPAR ach ní raibh tionchar suntasach aici ar leibhéil torainn fós. Táthar ag súil go dtiocfaidh méadú ar mhiniciocht agus ar dhéine truaillithe torainn san Atlantach Thoir Thuaidh, i bhfoirm torainn leanúnaigh den chuid is mó ó loingseoireacht agus torann ríogach ó thaiscéalaíocht sheismeach, sá pilí agus gníomhaíochtaí míleata. Ar an gcúis sin, tá OSPAR tiomanta do phlean gníomhaíochta réigiúnach de bhearta a tháirgeadh chun torann a laghdú ar bhealach níos éifeachtaí.

FREAGRA

Tá OSPAR tosaithe ag obair ar fhorbairt an phlean gníomhaíochta réigiúnach do thorann faoi uisce. Rachaidh an plean gníomhaíochta i ngleic le brúnna ó thorann ríogach agus leanúnach.

Cuirfidh an plean luach le gníomhaíochtaí reatha OSPAR agus sainaithneoidh sé bearnaí agus tabharfaidh sé aghaidh orthu. Tá sé mar aidhm ag an bplean gníomhaíochta réigiúnach:

- spriocanna, caighdeáin agus cineálacha cur chuige comhchuibhithe a fhorbairt chun torann antrapaigineach a laghdú;
- cuir chuige fo-réigiúnacha a fhorbairt maidir le bainistíocht torainn chun brú agus nochtadh araon a laghdú;
- dea-chleachtas a roinnt;
- comhoibriú go hidirnáisiúnta le Coinbhinsiúin Réigiúnacha Farraige eile chun cur chuige coiteann a fhorbairt, chun luach a chur le próisis atá ann cheana féin agus gan iarrachtaí a dhúbailt;
- comhoibriú le hEagraíochtaí Idirnáisiúnta eile amhail IMO chun cosaint an Atlantaigh Thoir Thuaidh a fheabhsú agus chun cur chun feidhme réigiúnach éifeachtach beart agus treoirlínte arna gcomhaontú go domhanda a chur chun cinn;
- tacú le Páirtithe Conarthacha i bhforbairt, i gcur chun feidhme agus i gcomhordú a gcláir maidir le torann faoi uisce, lena n-áirítear na cláir sin chun Creat-Treoir Straitéise Muirí an AE (MSFD) a chur chun feidhme;
- feabhas a chur ar an mbonn eolais ar thorann faoi uisce, trí Chlár Oibre Eolaíochta OSPAR, agus trí Chomhchlár Measúnaithe agus Monatóireachta OSPAR.

NEAES OSPAR 2030

S8. Torann antrapaigineach faoi uisce a laghdú go leibhéil nach mbíonn drochthionchar acu ar an timpeallacht mhuirí.

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Torann faoi uisce
- Dáileadh fuaimeanna ríogacha tuairiscithe san fharraige
- Riosca tionchair ó fhuaim ríogach antrapaigineach
- Torann comhthimpeallach

CAD Í AN FHADHB?

Is féidir le torann dul i bhfeidhm ar ainmhithe muirí trí chur isteach ar a gcumas cumarsáid a dhéanamh, nascleanúint a dhéanamh, bia a aimsiú nó bagairtí a bhrath; trí theitheadh nó seachrán a spreagadh; nó iad a ghortú nó bás a fháil.

TORANN LEANÚNACH

Is é loingseoireacht an fhoinse is mó de thorann leanúnach faoi uisce; Áirítear le foinsí eile bádóireacht áineasa, iascaireacht, astarraingt chomhiomláin, gníomhaíochtaí ola agus gáis, agus tuirbíní gaoithe amach ón gcósta. I limistéir mhóra den Mhuir Thuaidh Theas, agus feadh phríomhbhealaí loingseoireachta, sáraíonn an torann an fhuaim nádúrtha sna bandaí miniciochta íseal níos mó ná 20 dB le breis agus 50% den am.

Meánleibhéal brú fuaime iomlán, 2019, arna thomhas i mbanda 125 Hz

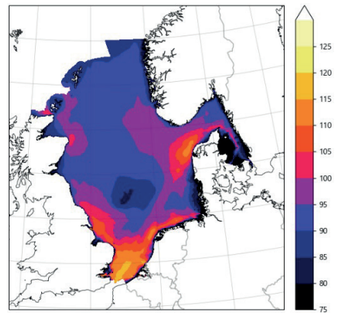

TORANN RÍOGACH

Déantar torann ríogach a tháirgeadh trí shuirbhéanna seismeacha gunna aeir, ag sá pilí do thuirbíní gaoithe amach ón gcósta agus tógáil eile, pléascanna, gníomhaíochtaí míleata, agus roinnt gléasanna bacainní fuaimiúla.

Trí fhaisnéis ar dhlús na muca mara a chomhcheangal le heolas ar fhoinsí torainn ríogaigh is féidir léarscáileanna riosca a tháirgeadh a thaispeánann a mhéid a bhíonn brú ó thorann ríogach ag an am céanna le láithreacht na muca mara. Tháinig laghdú ar an mbaol go gcuirfí isteach ar mhuca mara mar gheall ar thorann ríogach a tuairiscíodh ó 2015 go 2017, agus ansin méadaíodh é go 2019.

Laghdaigh teicnící maolaithe a úsáideadh le linn ghníomhaíochtaí maidir le sá pilí, amhail cuirtíní boilgeoige a úsáid, na hinnéacsanna bliantúla nochta brú ó fhuaimeanna ríogacha i gcomparáid le pileáil gan laghdú.

Léarscáileanna riosca bliantúla do mhuca mara ó thorann ríogach, 2015-2019, Márta-Samhain

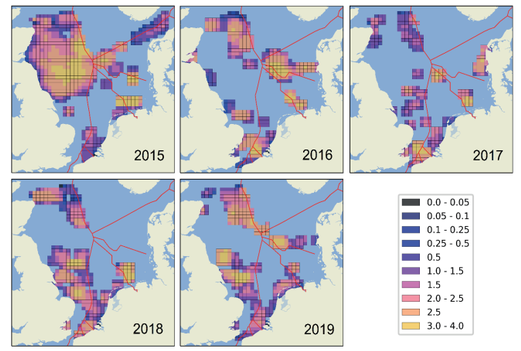

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 22-23 07/11/2023 21:05

EOTRÓFÚ GO LEANÚNACH

Leanann ionchur cothaitheach ó thalmhaíocht, dobharshaothrú, fuíolluisce ó phoncfhoinse mar éalaithe agus doirteadh abhann, rith chun srutha ón talamh agus sil-leagan ón atmaisféar, ag cruthú eotrófaithe i roinnt Réigiún OSPAR.

Bíonn tionchar ag eotrófú uiscí cósta ar tháirgiúlacht mhuirí, comhdhéanamh pobail, struchtúr bia-eangach agus cumas iompair éiceachórais, íslíonn sé cáilíocht uisce agus luachanna aeistéitiúla na limistéar cósta, agus féadfaidh sé a bheith mar bhagairt ar shláinte an duine.

Mar fhreagra air sin, tá iarrachtaí suntasacha déanta ag Páirtithe Conarthacha OSPAR ionchuir chothaitheach sa mhuirthimpeallacht a laghdú, go háirithe ó fhoinsí talmhaíochta, ó fhuíolluisce cathrach, agus ó fhoinsí tionsclaíocha agus atmaisféaracha.

Mar thoradh air seo tá feabhas seasta ar na Réigiúin OSPAR is mó atá buailte, cé nár leanadh le luas an dul chun cinn maidir le dul i ngleic le heotrófú i gcomparáid le tréimhse measúnaithe roimhe seo (2000-2010).

Leanann eotrófú i gcleití abhann agus i gceantair chósta áirithe, agus i roinnt dobharcheantar, tá méadú fiú ag teacht ar ionchur cothaitheach. Tá Páirtithe Conarthacha fós tiomanta d'fhoinsí pointe a rialú, truailliú abhann agus cothaitheach san atmaisféar fiú de réir mar a éirionn sé níos deacra é sin a dhéanamh, go háirithe má mhéadaíonn athrú aeráide éifeachtaí eotrófaithe.

Déanfar iniúchadh ar bhealaí chun eotrófú a rialú trí réitigh atá bunaithe ar an dúlra mar thionscnamh chun inbhir agus bogaigh a dhéanann scagadh ar chothaithigh a chosaint agus a athchóiriú nuair is gá. Tá sé níos tábhachtaí ná riamh an próiseas a bhaineann le spriocanna laghdaithe cothaitheach a leagan síos a léiríonn conas a d'fhéadfadh athrú aeráide éifeachtaí eotrófaithe a dhéanamh níos measa.

FREAGRA

Tá iarrachtaí suntasacha déanta ag Páirtithe Conarthacha OSPAR chun caillteanais chothaitheach don timpeallacht mhuirí a laghdú. Chomh luath le 1988, chomhaontaigh Páirtithe Conarthacha astuithe cothaitheach go dtí an Mhuir Thuaidh a laghdú 50% (Moladh 88/2 PARCOM). Treisíodh an gealltanas seo trí Mholadh 89/2 PARCOM, a thug isteach clár comhordaithe chun ionchur cothaitheach a laghdú.

Le 'Moladh PARCOM 92/4' tugadh isteach raon beart atá dírithe ar chleachtais talmhaíochta a bhí ag cruthú caillteanais iomarcacha cothaitheach. Tá bearta chun ionchuir a laghdú curtha i bhfeidhm ó shin agus i gcásanna éagsúla curtha leo le Treoracha ón Aontas Eorpach a chlúdaíonn cóireáil fuíolluisce, níotráití sa talmhaíocht, astuithe tionsclaíochta agus bainistíocht uisce agus mara. Ina theannta sin, déantar astaíochtaí atmaisféaracha a rialáil trí Phrótacal Gothenburg de Choinbhinsiún Choimisiún Eacnamaíochta na Náisiún Aontaithe don Eoraip (UNECE) ar Thruailliú Aeir Trasteorann Fadraoin (CLRTAP), arna chur chun feidhme ag Ballstáit an AE tríd an Treoir um Uasteorainneacha Astaíochtaí Náisiúnta (2016/2284). /AE).

Mar thoradh ar na rialacháin agus na comhaontuithe seo, laghdaigh cóireáil fuíolluisce agus foinsí pointe tionsclaíocha a gcuid sceitheadh nítrigine agus fosfar. Tá laghdú suntasach tagtha ar ionchuir fhosfair abhann, agus ar ionchuir nítrigine san atmaisféar.

Tháinig na feabhsuithe is suntasaí ó laghduithe ar ionchur nítrigine san atmaisféar agus ón laghdú ar úsáid leasacháin ó 1990 i leith. Mar sin féin tá talmhaíocht fós ina foinse chothaitheach ollmhór inár n-aibhneacha agus ár bhfarraigí.

NEAES OSPAR 2030

S1. Dul i ngleic le heotrófú, trí ionchur cothaitheach agus ábhar orgánach a theorannú go leibhéil nach mbíonn drochthionchar acu ar an timpeallacht mhuirí.

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Measúnú eotrófaithe comhtháite
- Tiúchan ocsaigine tuaslagtha in aice le grinneall na farraige
- Tiúcháin séasúr fáis de chlóraifill-a
- Tiúchan cothaitheach geimhridh

CAD IS EOTRÓFÚ ANN?

Tá eotrófú mar thoradh ar shaibhriú iomarcach uisce le cothaithigh, rud a d'fhéadfadh fás algaí (fiteaplanctóin) sa cholún uisce a luathú. D'fhéadfadh go mbeadh raon suaitheadh neamh-inmhianaithe san éiceachóras muirí mar thoradh air seo, lena n-áirítear athrú ar chomhdhéanamh an fhlóra agus an fhána, a théann i bhfeidhm ar ghnáthóga agus ar bhithéagsúlacht, ídiú ocsaigine, athruithe ar shoiléireacht uisce, agus athruithe iompraíochta nó fiú bás d'iasc agus speicis eile.

Is díol suntais é méid an fháis ar dhobharshaothrú laistigh de Limistéar Muirí OSPAR. Ba é an tArtach an t-aon réigiún inar léiríodh méaduithe suntasacha ar ionchur cothaitheach uisce-iompartha. Léirigh anailís ar athruithe ar dhoirteadh díreach chuig an Atlantach Thoir Thuaidh go raibh beagnach gach feabhsúchán ar dhoirteadh ó thionscal agus cóireáil fuíolluisce curtha ar ceal mar gheall ar mhéaduithe ó dhobharshaothrú muirí.

AN UIRLIS COMPEAT

Is cur chuige comhchuibhithe cuimsitheach é an Nós Imeachta Coiteann arna fhorbairt ag Páirtithe Conarthacha OSPAR chun eotrófú san Atlantach Thoir Thuaidh a mheasúnú. Feidhmíonn sé chun stádas eotrófaithe a shainaithint, a aicmiú agus a mheas, chomh maith leis an ngá atá le bearta feabhais a chinneadh, scála na ngníomhaíochtaí riachtanacha, agus measúnú a dhéanamh ar éifeachtacht na mbeart atá curtha chun feidhme. Tríd an eolas eolaíoch is fearr atá ar fáil a ionchorprú, léiríonn an Nós Imeachta Coiteann úsáid OSPAR as cineálacha cur chuige réigiúnacha agus bunaithe ar riosca chun eotrófú san Atlantach Thoir Thuaidh a léirmhíniú agus a mheasúnú.

Bunaithe ar na rialacha a leagtar amach sa Nós Imeachta Coiteann, déantar measúnú ar stádas eotrófaithe le hUirlis Mheasúnaithe Eotrófaithe an Nós Imeachta Choitinn (COMPEAT). Tá an uirlis aicmithe uathoibrithe seo á óstáil ag ICES. Seachas measúnú a dhéanamh ar an stádas eotrófaithe agus a mhuinín, cheadaigh an uirlis freisin measúnú a dhéanamh arís in am, ag athreáchtáil COMP1 (1990-2000), COMP2 (2001-2006) agus COMP3 (2006-2014) agus ar an mbealach sin ag cur síos ar stair an eotrófaithe ó 1990 go dtí an lá inniu sa Mhuir Thuaidh Mór, i Muir Éireann agus i mBá na Bioscáine agus ar Chósta na hIbéire. Tá measúnú oibiachtúil ar stádas ag a bhfuil comhbhonn eolaíoch ar fud an Atlantaigh Thoir Thuaidh ar fad mar gheall ar úsáid COMPEAT in éineacht le scagadh sainlimistéar measúnaithe ar mhionscála. Sainmhíniodh limistéir mheasúnaithe a d'fhorbair JMP-EUNOSAT ar dtús agus arna scagadh ag ICG-EMO, le critéir aigéaneolaíochta seachas teorainneacha idirnáisiúnta agus mar sin tá siad comhsheasmhach thar theorainneacha idirnáisiúnta, i gcodarsnacht le measúnuithe roimhe seo.

TORADH MEASÚNAITHE EOTRÓFAITHE DON TRÉIMHSE COMP4 2015-2020

Tá na trí Chomhthascaire ar fad ar thiúchan chothaitheach geimhridh, tiúchana clóraifill-a agus ocsaigin tuaslagtha ghrinneall na farraige comhtháite le toradh iomlán an mheasúnaithe eotrófaithe. Léiríonn na torthaí gur braitheadh na limistéir mheasúnaithe a raibh stádas measartha nó níos measa acu go príomha san oirdheisceart na Mara Thuaidh, i gclúmaí abhann feadh chósta na mór-roinne ón mBeilg suas go dtí an Danmhairg agus an Kattegat.

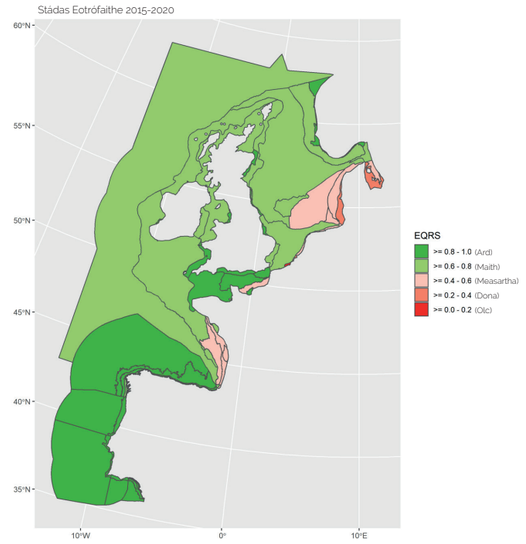

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 24-25 07/11/2023 21:05

TÁ LEIBHÉIL BHRUSCAIR MHARA FÓS ARD IN AINNEOIN COMHARTHAÍ FEABHSAITHE

Tríd is tríd, tá méideanna an bhruscair mhara i Limistéar Muirí OSPAR fós ard, cé go bhfuil laghdú suntasach go staitistiúil ar bhruscar plaisteach ar thránna i bhformhór na Réigiún OSPAR agus laghdú ar bhruscar ar snámh sa Mhuir Thuaidh.

Is féidir é seo a fhritháireamh in aghaidh an mhéadaithe ar thomhaltas plaisteach per capita bliantúil i dtíortha OSPAR, le leibhéil ag sroicheadh 100 kg riamh in iarthar na hEorpa, rud a léiríonn go bhféadfadh tionchar a bheith ag láimhseáil dramhaíola ar leibhéil truaillithe mhuirí.

B'ionann an t-ionchur bliantúil measta de mhicreaplaistigh i ndobharcheantair OSPAR de níos mó ná 0,3 Mt, agus is iad na foinsí is mó atá bunaithe ar an talamh ná caitheamh bonn agus díghrádú bruscair. Ina theannta sin, tá bruscar ó iascach (ábhar dramhaíola soladach lena n-áirítear bruscar micrea-mhéid, agus trealamh iascaireachta tréigthe, caillte agus caite), dobharshaothrú, loingseoireachta, bádóireacht áineasa agus tionscail amach ón gcósta ina bhagairt do speicis agus gnáthóga muirí, go háirithe i roinnt Réigiún OSPAR.

I bPlean Gníomhaíochta Réigiúnach 2014 OSPAR maidir le Bruscar Mara (RAP ML), a leagtar amach gealltanais chun cleachtais um chosc agus bainistiú dramhaíola a bhfuil tionchar suntasach acu ar bhruscar muirí a chur chun cinn, chun athchúrsáil agus athúsáid táirgí plaisteacha a spreagadh, chun ionstraimí a mheas chun míreanna aonúsáide a laghdú agus chun ionchuir micreaphlaisteacha a laghdú, tá sé curtha i bhfeidhm den chuid is mó.

Mar sin féin, is léir, in ainneoin an dul chun cinn atá déanta chun plaistigh a chosc ó dhul isteach sa mhuirthimpeallacht, go bhfuil gá níos mó a dhéanamh, agus léirítear é seo sa dara Plean Gníomhaíochta Réigiúnach ar Bhruscar Mara, ar glacadh leis in 2022.

FREAGRA

AN DARA PLEAN GNÍOMHAÍOCHTA RÉIGIÚNACH AG OSPAR AR BHRUSCAR MARA

Sheol OSPAR a chéad Phlean Gníomhaíochta Réigiúnach ar bhruscar muirí in 2014. Sainaithníodh sa phlean gníomhaíochtaí náisiúnta agus comhchoiteanna araon chun dul i ngleic le bruscar muirí ar muir agus ar talamh. Críochnaíodh cur i bhfeidhm an Phlean in 2021 agus críochnaíodh 25 as 32 gníomh comhchoiteann.

I 2022 d'aontaigh OSPAR an dara Plean Gníomhaíochta Réigiúnach chun a chuid oibre a threorú thar na deich mbliana atá romhainn agus chun laghduithe suntasacha breise a bhaint amach i leitheadúlacht an bhruscair mhuirí. Cuireann an Plean 25 gníomh comhchoiteann i láthair a chlúdaíonn saincheisteanna cosúil le bainistíocht dramhaíola, fuíolluisce, ionchuir abhann, táirgí agus pacáistiú, tionscail amach ón gcósta, loingseoireacht, iascaireacht agus micreaphlaisteach.

NEAES OSPAR 2030

S4. Cosc a chur ar ionchuir bhruscar muirí agus é a laghdú go suntasach, lena n-áirítear micreaplaistigh, sa timpeallacht mhuirí chun leibhéil nach mbíonn drochthionchar acu ar an timpeallacht mhuirí agus cósta a bhaint amach agus é mar aidhm aige deireadh a chur le hionchur bruscair.

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Measúnú téamach ar bhruscar mara
- Líon, comhdhéanamh agus treochtaí bruscair trá
- Bruscar mara arna ionghabháil ag turtair mhara
- Cáithnínt plaisteacha i ngoilí fulmaire sa Mhuir Thuaidh
- Comhdhéanamh agus dáileadh spásúil bruscair ar ghrinneall na farraige
- Táirgeadh agus tomhaltas tuarascáil friothálacha plaistigh
- Tuarascáil friothálacha dramhuisce

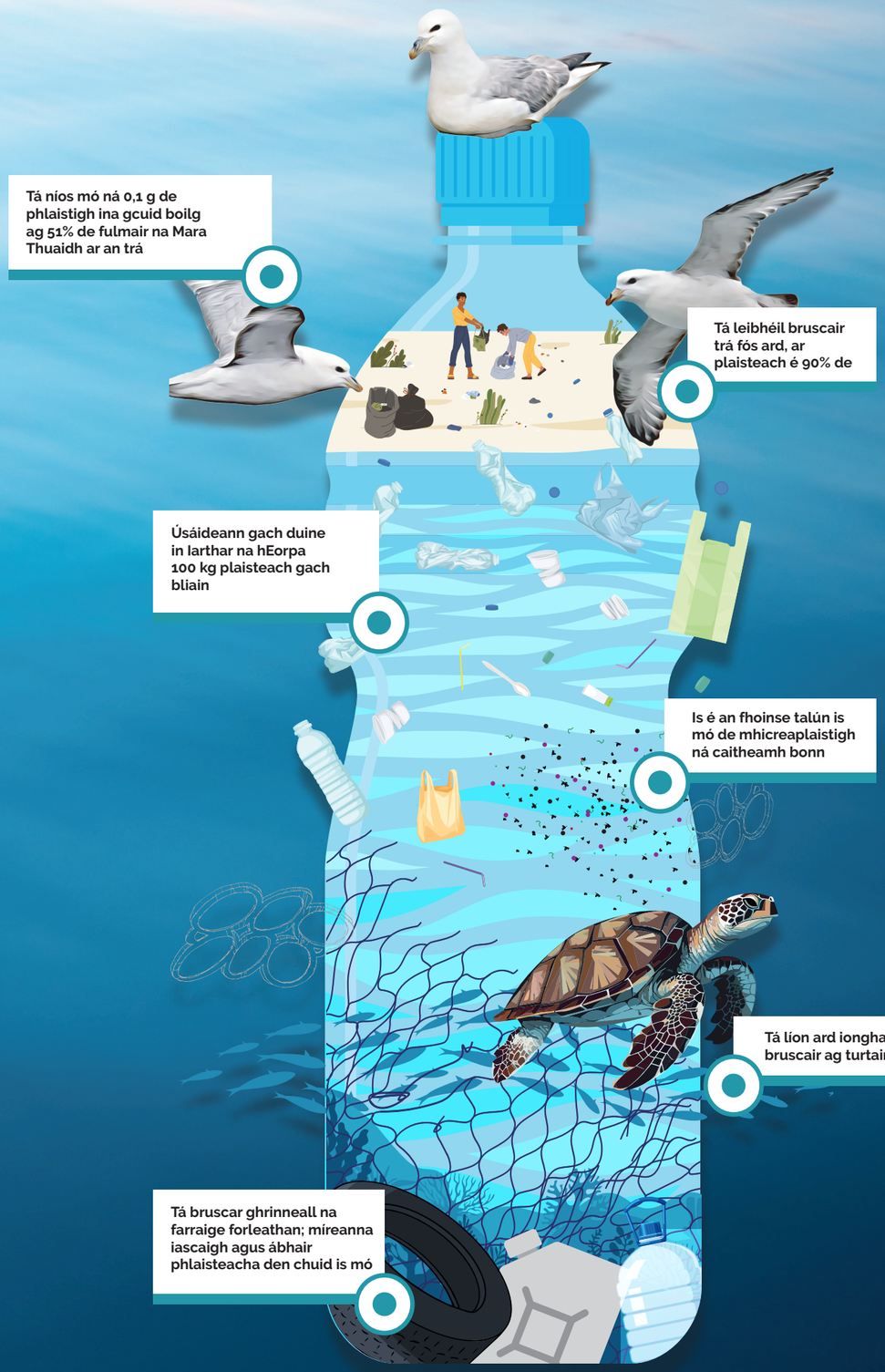

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 26-27 07/11/2023 21:05

IS COSÚIL GO BHFUIL LAGHDÚ TAGTHA AR THABHAIRT ISTEACH SPEICEAS NUA NEAMHDHÚCHASACHA (NIS)

Is cosúil gur thit ráta na NIS a tugadh isteach nua go seasta thar an tréimhse measúnaithe, cé go bhfuil an treocht neamhchinnte mar gheall ar dhifríochtaí in iarrachtaí náisiúnta monatóireachta agus moill tuairiscithe. D'fhéadfadh go gcuirfeadh neamhchinnteachtaí den sórt sin san iarracht mhonatóireachta agus uainiú tuairiscithe sonraí don mheasúnú ráta níos airde isteach ná mar a measadh don tréimhse seo.

Cé go dtugann na sonraí le fios go bhfuil tionchar dearfach éigin ag an raon beart bainistíochta a glacadh ó QSR 2010, tá an ráta tabhairt isteach bliantúil ard i gcónaí. Leanann NIS ag cur isteach ar éiceachórais mhuirí i gCeantar Muirí OSPAR, trí ealaithigh dobharshaothraithe, tabhairt isteach trí thimpiste ó uisce ballasta agus bithghiúrannach ó loingseoireacht.

Tá tionchar ag NIS trastíre freisin ar éin mhuirí, go háirithe i gcoilíneachtaí pórúcháin na n-oileán. D'fhéadfadh athrú aeráide aon treochtaí laghdaithe i dtabhairt isteach slándála líonra agus faisnéise a aisiompú nó dlús a chur le díláithriú speiceas dúchasach ag NIS.

Dá bhrí sin, tá sé mar aidhm ag OSPAR NIS a bhrath go tapa agus tá comhghrúpa bunaithe aige le HELCOM chun iarrachtaí faireacháin ar thabhairt isteach NIS a ailíniú. Beidh gá le tuilleadh infheistíochta i modhanna maolaithe agus i dteicneolaíochtaí, mar aon le céimeanna chun sláinte na n-éiceachóras muirí a uasmhéadú in aghaidh go leor brúnna eile agus ar an gcaoi sin an baol go dtiocfaidh speicis ionracha a laghdú.

FREAGRA

Féadfaidh NIS athruithe dothuartha agus dochúlaithe a chruthú ar éiceachórais mhuirí, amhail creachadóireacht nó iomaíocht le speicis dhúchasacha, modhnú gnáthóg, agus tionchair thrófacha. Is féidir éagsúlacht tionchair eacnamaíocha nó sláinte dhaonna a dhéanamh, mar shampla, trí shalú, blás algach neamhdhúchasach díobhálach nó damáiste do struchtúir. As na cosáin aitheanta, tá loingseoireacht agus muirshaothrú freagrach as an gcuid is mó de thabhairt isteach i Limistéar Muirí OSPAR.

Tá OSPAR tar éis beart a dhéanamh chun tabhairt isteach NIS ó uisce ballasta long a laghdú trí threoir ghinearálta a fhorbairt maidir le malartú uisce ballasta deonach (Comhaontuithe 2010-07, 2014-11) agus trí thascghrúpa comhpháirteach a bhunú le HELCOM chun speicis neamhdhúchasacha a bhainistiú i. maidir le díolúintí i dtaca le bainistiú uisce ballasta agus le bainistiú a dhéanamh ar uisce ballasta agus bithghiúrannach (JTG BALLASTA & Bithghiúrannach). Mar thoradh air sin glacadh an Nós Imeachta Comhchuibhithe [...] maidir le díolúintí a dheonú faoin gCoinbhinsiún Idirnáisiúnta um Rialú agus Bainistiú Uisce Ballasta agus Driodar Long (Comhaontú 2020-01).

Tá raon beart glactha ag an Eagraíocht Mhuirí Idirnáisiúnta (IMO) i ndáil le huisce ballasta agus bithghiúrannach arb é is aidhm dóibh an riosca ó aistriú NIS a laghdú.

NEAES OSPAR 2030

S7. Faoi 2025 forbróidh OSPAR cur chuige bainistíochta comhordaithe chun a áirithiú go ndéanfar líon na speiceas neamhdhúchasach a thugtar isteach trí ghníomhaíocht dhaonna a íoslaghdú agus nuair is féidir é a laghdú go nialas.

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Measúnú Téamach NIS
- NIS3 - Treochtaí i dtaifid nua de speicis neamhdhúchasacha arna dtabhairt isteach ag gníomhaíochtaí daonna

Portáin Rí Ionracha

Íomhá: An t-iora farraige ionrach Didemnum vexillum a chlúdaíonn umar coinneála ag aonad tógála oisrí le caoinchead Cefas

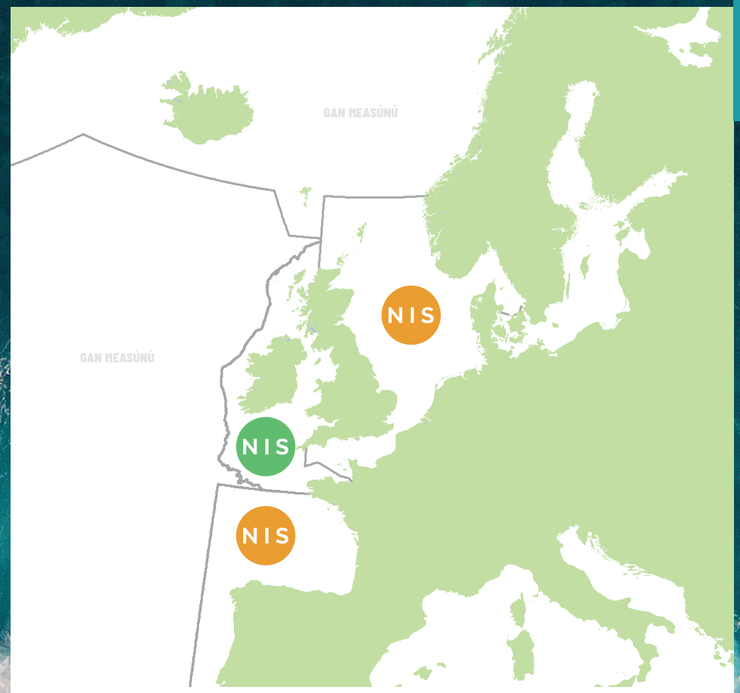

STÁDAS

- NIS **II. AN MHUIR THUAIDH MHÓR**
- NIS **III. NA MARA CEILTÍ**
- NIS **IV. BÁ NA BIOSCÁINE AGUS CÓSTA NA HIBÉIRE**

EOCHAIR EOLAIS

- NIS Treocht shuntasach láidir anuas i ráta na NIS a tugadh isteach
- NIS Treocht measartha anuas i ráta na NIS a tugadh isteach
- NIS Treocht chobhsaí nó aníos i ráta na NIS a tugadh isteach

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 28-29 07/11/2023 21:05

03.
STAID

TÁ ÉIN MHUIRÍ FÓS I DTRIOBLÓID

Tá go leor speiceas éan muirí i Limistéar Muirí OSPAR fós i dtrioblóid. Léiríodh sna measúnuithe nach bhfuil stádas maith ag formhór na n-éan muirí – níor léiríodh ach go raibh stádas maith ag roinnt speiceas lachan agus géanna sna hUiscí Artacha, sa Mhuir Cheilteach agus i Mór-Réigiúin na Mara Thuaidh.

Níl feabhas tagtha ar an bpictiúr níos leithne ar fud Limistéar Muirí OSPAR ó d'eisigh Measúnú Idirmheánach 2017 rabhadh faoi stádas na n-éan muirí. As na naoi speiceas atá liostaithe mar speiceas atá faoi bhagairt agus/nó ag meath ag OSPAR, measúnaíodh go bhfuil an chánóg Bhailéarach, an Saidhbhéar cosdubh, an Droimneach Beag agus an Fhoracha Brünnich fós ag meath, ainneoin bearta molta a bheith curtha i bhfeidhm chun aghaidh a thabhairt ar na brúnna iolracha a chuireann isteach orthu.

Ina theannta sin, chuaigh an líon pórúcháin Ibéireach den gilitín coiteann in éag go luath i ndiaidh liostála. Ní raibh stádas maith ag formhór na n-éan mara cheana féin i 2010, ach tá meath breise tugtha faoi deara do go leor speiceas sa mheasúnú reatha, le laghduithe forleathan ar tháirgiúlacht pórúcháin agus flúirse daonra faoi deara i ngach Réigiún OSPAR.

Is é an t-athrú aeráide an príomhspreagthóir, ag cur isteach ar sholáthar bia agus ag tógáil ar bhrúnna bunúsacha mar fhoghabháil, imbhualadh, creachadóireacht ag speicis neamhdhúchasacha talún (NIS) amhail francaigh agus minc, caillteanas gnáthóige agus suaitheadh ó ghníomhaíochtaí daonna. Tá grúpaí áirithe éan mara leochaileach go háirithe, lena n-áirítear speicis creachadóir barr a bhfuil tionchar ag infhaighteacht íseal creiche orthu agus éin chladaigh a bhfuil tionchar ag athruithe ar ghnáthóga atá bunaithe ar athrú aeráide orthu.

Neartaigh comhghníomhaíocht in OSPAR an bonn eolais ar speicis éan liostaithe agus a stádas, agus tá gníomhaíocht chaomhnaithe ar an leibhéal náisiúnta mar thoradh ar obair OSPAR ar éin mhara. Laghdaigh limistéir chosanta cois cósta agus muirí (MPAanna) cuid de na brúnna a chuireann isteach ar na speicis éan seo. Mar sin féin, tá sé soiléir nach leor an gréasán limistéar cosanta atá ann cheana féin chun gnáthóg ríthábhachtach a chosaint ar mhaithe le héin mhuirí atá faoi bhrú.

FREAGRA

Tá gníomhaíocht chomhchoiteann déanta ag OSPAR chun an bonn eolais do speicis éan muirí atá faoi bhagairt agus/nó atá ag meath agus a stádas a neartú. Tá gníomh reachtach agus riaracháin glactha ag Páirtithe Conarthacha ar leibhéal náisiúnta chun éin mhuirí liostaithe OSPAR a chosaint, mar shampla trí reachtaíocht a thabhairt isteach chun cosc a chur ar mharú d'aon ghnó. Tá maolú déanta ag MPAanna ar chuid de na brúnna a chuireann isteach ar éin mhuirí, lena n-áirítear trína suimh neadaithe cósta a chosaint chomh maith lena láithreáin sealgaireachta ar muir agus fiú láithreáin sealgaireachta sa limistéar lasmuigh den dlínse náisiúnta de shuímh amhail MPAanna Shrutha an Atlantaigh Thuaidh agus Imchuach Farraige Evlanov.

Mar sin féin, is léir ón measúnú ar stádas bainistíochta an ghréasáin MPA gur gá an líonra atá ann cheana a fhorbairt tuilleadh agus gur gá bacainní ar ghníomhaíocht bainistíochta a shárú chun gnáthóg ríthábhachtach a chosaint d'éin mhuirí agus do na héiceachórais. Tá OSPAR ag obair chun Plean Gníomhaíochta Réigiúnach a tháirgeadh maidir le hÉin Mhuirí chun stop a chur le meath líon éan muirí. Tabharfaidh na bagairtí agus na brúnna a aithníodh i QSR 2023 treoir d'fhorbairt gníomhaíochta réigiúnacha agus comhoibritheach chun ligean d'éin mhara téarnamh. Is é céimeanna a ghlacadh i dtreo fo-ghabháil teagmhasach a íoslaghdú agus nuair is féidir é a dhíchur, an chéad ghníomh comhaontaithe agus meastar go dtabharfaidh sé aghaidh ar bhrú an-tábhachtach.

NEAES OSPAR 2030

S5. Bitheagsúlacht mhuirí, éiceachórais agus a gcuid seirbhísí a chosaint agus a chaomhnú chun stádas maith speiceas agus gnáthóg a bhaint amach, agus ar an gcaoi sin athléimneacht éiceachórais a chothabháil agus a neartú

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Measúnú téamach Éin mhuirí
- Táirgiúlacht póraithe éan mara
- Flúirse éan mara
- Éan mara \ flúirseach - éin neamhphóraithe amach ón gcósta
- Seachghabháil éan mara
- Cáilíocht ghnáthóg éan mara
- Measúnú stádais ar an gcánóg Bhailéarach
- Measúnú stádais ar an Saidhbhéar cosdubh
- Measúnú stádais ar éan aille na hIbéire
- Measúnú stádais ar an Droimneach beag
- Measúnú stádais Foracha Brünnich

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 32-33 07/11/2023 21:05

NÍL STÁDAS MAITH AG ÉIN MHARA

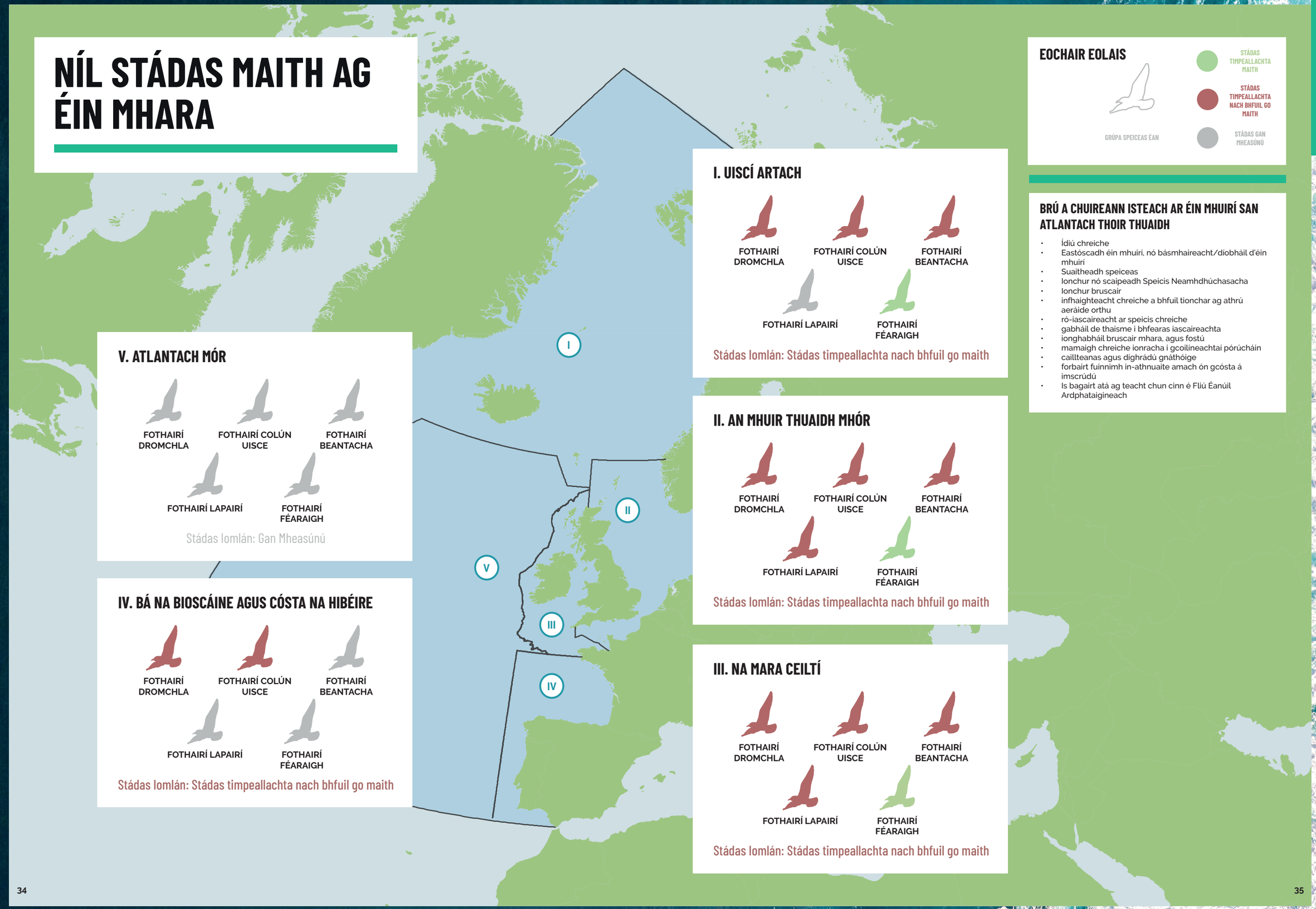

EOCHAIR EOLAIS

GRÚPA SPEICEAS ÉAN

- STÁDAS TIMPEALLACHTA MAITH
- STÁDAS TIMPEALLACHTA NACH BHFUIL GO MAITH
- STÁDAS GAN MHEASÚNÚ

BRÚ A CHUIREANN ISTEACH AR ÉIN MHUIRÍ SAN ATLANTACH THOIR THUAIDH

- Ídiú chreiche
- Eastóscadh éin mhuirí, nó básmhaireacht/díobháil d'éin mhuirí
- Suaitheadh speiceas
- Ionchur nó scaipeadh Speicis Neamhdhúchasacha
- Ionchur bruscair
- infhaighteacht chreiche a bhfuil tionchar ag athrú aeráide orthu
- ró-iascaireacht ar speicis chreiche
- gabháil de thaisme i bhfearas iascaireachta
- ionghabháil bruscair mhara, agus fostú
- mamaigh chreiche ionracha i gcoilíneachtaí pórúcháin
- caillteanas agus díghrádú gnáthóige
- forbairt fuinnimh in-athnuaite amach ón gcósta á imscrúdú
- Is bagairt atá ag teacht chun cinn é Fliú Éanúil Ardphataigineach

I. UISCÍ ARTACH

FOTHAIRÍ DROMCHLA · FOTHAIRÍ COLÚN UISCE · FOTHAIRÍ BEANTACHA · FOTHAIRÍ LAPAIRÍ · FOTHAIRÍ FÉARAIGH

Stádas Iomlán: Stádas timpeallachta nach bhfuil go maith

II. AN MHUIR THUAIDH MHÓR

FOTHAIRÍ DROMCHLA · FOTHAIRÍ COLÚN UISCE · FOTHAIRÍ BEANTACHA · FOTHAIRÍ LAPAIRÍ · FOTHAIRÍ FÉARAIGH

Stádas Iomlán: Stádas timpeallachta nach bhfuil go maith

III. NA MARA CEILTÍ

FOTHAIRÍ DROMCHLA · FOTHAIRÍ COLÚN UISCE · FOTHAIRÍ BEANTACHA · FOTHAIRÍ LAPAIRÍ · FOTHAIRÍ FÉARAIGH

Stádas Iomlán: Stádas timpeallachta nach bhfuil go maith

IV. BÁ NA BIOSCÁINE AGUS CÓSTA NA HIBÉIRE

FOTHAIRÍ DROMCHLA · FOTHAIRÍ COLÚN UISCE · FOTHAIRÍ BEANTACHA · FOTHAIRÍ LAPAIRÍ · FOTHAIRÍ FÉARAIGH

Stádas Iomlán: Stádas timpeallachta nach bhfuil go maith

V. ATLANTACH MÓR

FOTHAIRÍ DROMCHLA · FOTHAIRÍ COLÚN UISCE · FOTHAIRÍ BEANTACHA · FOTHAIRÍ LAPAIRÍ · FOTHAIRÍ FÉARAIGH

Stádas Iomlán: Gan Mheasúnú

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 34-35 07/11/2023 21:05

AN SCÉAL MAIDIR LE... LIMISTÉIR THAR DHLÍNSE NÁISIÚNTA A CHOSAINT

Cuimsíonn Limistéar Muirí OSPAR limistéir fhairsing san Atlantach Mór (Réigiún V) agus na hUiscí Artacha (Réigiún I) atá lasmuigh de theorainneacha na Limistéar Eacnamaíocha Eisiacha (EEZanna). Clúdaíonn an Limistéar seo Lasmuigh den Dlínse Náisiúnta (ABNJ) thart ar 40% de Limistéar Muirí OSPAR. D'aontaigh OSPAR Limistéir faoi Chosaint Mhuirí (MPA) a ainmniú in ABNJ d'fhonn líonra MPAanna atá comhleanúnach ó thaobh na héiceolaíochta de agus dea-bhainistithe a bhaint amach.

Limistéar muirí faoi chosaint ainmnithe ag OSPAR- Ag cosaint: Grinneall na farraige/ Fo-ithir/Colún uisce

Limistéar muirí faoi chosaint ainmnithe ag OSPAR- Ag cosaint: Colún uisce

Limistéar muirí faoi chosaint atá ainmnithe go náisiúnta- Ag cosaint: Grinneall na farraige/ Fo-ithir

V: ATLANTACH MÓR

11 OSPAR MPAS IN ABNJ
1 055 043 KM2 NÓ 19,5% DE ABNJ

2006

D'ainmnigh an Phortaingéil an crios craois Hidriteirmeach dea-dhathach go hoifigiúil mar limistéar muirí faoi chosaint

2010

D'ainmnigh OSPAR i dteannta a chéile 6 limistéar muirí faoi chosaint i limistéir níos faide ná an dlínse náisiúnta

2011, 2012, 2014

D'ainmnigh an Riocht Aontaithe 3 limistéar muirí faoi chosaint i limistéir níos faide ná an dlínse náisiúnta

2012

Ainmniodh i dteannta a chéile limistéar muirí faoi chosaint Charlie-Gibbs sa Mhórmhuir Thuaidh

2021

D'ainmnigh OSPAR a limistéar muirí is mó faoi chosaint i limistéir níos faide ná an dlínse náisiúnta. Clúdaíonn limistéar mhuirí faoi chosaint fheacht an Atlantaigh Thuaidh agus imchuach na Muirí Evlanov limistéar atá chomh mór leis an bhFrainc, 595.196km²

BEARTA OSPAR

- Cinneadh OSPAR 2021/01 maidir le bunú Limistéar Muirí Reatha an Atlantaigh Thuaidh agus Imchuach Mhuir Evlanov
- Moladh OSPAR 2021/01 ar Bhainistiú Limistéar faoi Chosaint Shrutha an Atlantaigh Thuaidh agus Imchuach Mhuir Evlanova
- Proforma ainmniúcháin do NACES MPA
- Treochlár le haghaidh tuilleadh forbartha ar Limistéar Shrutha an Atlantaigh Thuaidh agus Imchuach Mhuirí Evlanov (Comhaontú OSPAR 2021-08)

ÉIN AR MUIR A CHOSAINT:

Bhí laghduithe imníoch ar líon na n-éan mara a léiríodh i Measúnacht Idirmheánach 2017 OSPAR iontach go leor le go bhféadfadh OSPAR a chinneadh go bhfuil "éin mhara i dtrioblóid". Braitheadh meath i go leor speiceas agus léiríodh leochaileachtaí i ngach céim den saol. Cé go bhfuil go leor suimh neadaithe éan mara cosanta, tá bearna cosanta ann maidir leis na tailte beathaithe agus sealgaireachta ar muir.
I 2021, d'ainmnigh Coimisiún OSPAR MPA Imchuach Reatha an Atlantaigh Thuaidh agus Imchuach Mhuir Evlanova agus é mar sprioc aige éin mhara agus éiceachórais na n-uiscí atá os cionn ghrinneall na farraige lena n-áirítear a mbithéagsúlacht agus próisis a thacaíonn leo sin a chosaint agus a chaomhnú.

Cuireann an MPA seo le líonra seanbhunaithe OSPAR de MPAanna i Limistéir Thar Thaobh an Dlínse Náisiúnta.

- 595 196 km2 san iomlán, thart ar mhéid na Fraince
- Úsáidte go bliantúil ag suas le 5 milliún éan mara
- Arna aithint ag Birdlife International trí shonraí a rianú ó 21 speiceas éagsúil éan ó 56 choilíneacht trasna an Atlantaigh Thuaidh agus Theas.
- Lonnaithe i gCeantair Thar an Dlínse Náisiúnta.
- Crios trasdultach é Sruth an Atlantaigh Thuaidh ina dtagann girothaí móra aigéanacha le chéile, ag cruthú sruthanna a thógann cothaithigh ó dhomhainuisci.
- Tugann an tAigéan Artach uisce fhuar, úr lán le cothaithigh.
- Tá bithéagsúlacht ard sa limistéar seo
- Soláthraíonn sé talamh sealgaireachta ríthábhachtach do go leor speiceas éan mara.
- Is minic a bhíonn speicis imirceacha eile ann, cosúil le míolta móra, siorcanna agus turtair.
- 595 196 km2 san iomlán, thart ar mhéid na Fraince.
- Úsáidte go bliantúil ag suas le 5 milliún éan mara.

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 36-37 07/11/2023 21:05

TÁ GO LEOR MAMAIGH MHARA FÓS I MBAOL, FIÚ AGUS ROINNT SPEICEAS AG TÉARNAMH

Tá agus bhí mamaigh mhara faoi réir brú suntasach ó chúiseanna nádúrtha agus ó ghníomhaíocht dhaonna araon, rud a d'fhág go measúnaítear go leor pobail agus speiceas nach bhfuil stádas maith acu. Tarlaíonn go leor brúnna fós ar scála leathan sa lá atá inniu ann, cosúil le seachghabháil agus truailliú ceimiceach, nó is ábhar imní méadaitheach iad, amhail torann, caillteanas gnáthóige nó díghrádú gnáthóige. Is gnách go mbíonn raonta dáileacháin leathana ag mamaigh mhara agus bíonn roinnt speiceas earc nó an-chripteach go nádúrtha, rud a fhágann gur dúshlán é monatóireacht a dhéanamh orthu.

Mar sin féin, léiríonn na measúnuithe ar mhamaigh mhara sa QSR seo nach bhfuil stádas maith ag go leor speiceas agus pobail (lena n-áirítear na céiticigh go léir), agus is beag feabhas a tugadh faoi deara i gcomparáid le measúnuithe roimhe seo. Ar an láimh eile, fuarthas amach go raibh stádas maith ag na rónta glasa, a tháinig chucu féin ó dhíothú go háitiúil san am a chuaigh thart, i Réigiúin na Mara Thuaidh agus na Mara Ceiltí araon, i gcodarsnacht leis an stádas 'sách maith' a fuarthas do rónta cuain sa Mhórcheantar Réigiúin na Mara Thuaidh. Ní fios stádas na rónta cuain i Réigiún na Mara Ceiltí mar gheall ar easpa sonraí, cé go bhfuil méadú ag teacht ar líon na suímh ina bhfuil sonraí ar fáil.

Tá ceithre speiceas de mhamaigh mhara (míol mór gorm, míol mór an oighir, míol mór ceann bogha agus muca mara) atá liostaithe mar speiceas atá faoi bhagairt nó ag meath i gCeantar Muirí OSPAR. Uirlis is ea Limistéir Chosanta Mhuirí (MPAanna) a mheastar a bheith úsáideach chun cosaint na speiceas seo a fheabhsú, agus is cuid iad d'fhreagairt níos leithne chun mamaigh mhuirí a chosaint. Mar sin féin, cuireann bearnaí i líonra OSPAR de limistéir faoi chosaint do mhamaigh mhara béim ar dheiseanna chun an líonra a fhorbairt amach anseo agus chun a bhainistíocht a dhéanamh níos éifeachtaí. Tá fianaise theoranta ann go dtí seo go raibh na bearta a glacadh chun riocht pobail mamach muirí a chosaint agus a fheabhsú éifeachtach.

FREAGRA

D'fhorbair OSPAR roinnt gníomhartha agus freagairtí chun mamaigh mhuirí a chosaint agus a chaomhnú níos fearr. Tá ceithre speiceas de mhamaigh mhara (míol mór gorm, míol mór an oighir, míol mór ceann bogha agus muca mara) liostaithe mar speiceas atá faoi bhagairt nó ag meath i gCeantar Muirí OSPAR. Tá Limistéir Chosanta Mhuirí (MPAanna) ar cheann de na huirlisí is féidir linn a mheas chun na speicis seo agus speicis eile a chosaint ar bhealach níos fearr, agus is cuid iad de fhreagairt thábhachtach chun mamaigh mhuirí a chosaint.

Mar sin féin, cuireann bearnaí i líonra OSPAR de MPAanna do mhamaigh mhuirí béim ar na deiseanna atá ann maidir le forbairt an ghréasáin amach anseo, lena n-áirítear éifeachtacht na bainistíochta. Tá forbairtí ar Phlean Gníomhaíochta Torainn OSPAR agus ar Phlean Gníomhaíochta Réigiúnach Bruscair Mara (RAP) nua OSPAR dearfach do mhamaigh mhara agus iad ag dul i ngleic le príomhbhrúnna ar na speicis seo.

Príomhghné eile d'obair OSPAR is ea an comhar le húdaráis inniúla eile, rud atá ríthábhachtach chun a áirithiú go mbeidh staid fheabhsaithe do mhamaigh mhuirí mar thoradh ar na freagraí carnacha. Oibríonn OSPAR go háirithe leis an gComhaontú ar Chaomhnú Chéiticigh Beaga sa Mhuir Bhailt, san Atlantach Thoir Thuaidh, i Muir Éireann agus sa Mhuir Thuaidh (ASCOBANS), le Coimisiún Mamach Mara an Atlantaigh Thuaidh (NAMMCO), leis an gCoimisiún Idirnáisiúnta Miolta Móra (IWC), an WG ar Chaomhnú Flóra agus Fána an Artaigh (CAFF) agus eagraíochtaí ábhartha atá inniúil ar bhainistiú iascaigh. Tá fianaise theoranta ann go dtí seo go raibh na bearta a cuireadh i bhfeidhm chun riocht pobail mamach muirí a chosaint agus a fheabhsú éifeachtach.

NEAES OSPAR 2030

S5. Bithéagsúlacht mhuirí, éiceachórais agus a gcuid seirbhísí a chosaint agus a chaomhnú chun stádas maith speiceas agus gnáthóg a bhaint amach, agus ar an gcaoi sin athléimneacht éiceachórais a chothabháil agus a neartú.

S7. A chinntiú go bhfuil úsáidí an chomhshaoil mhuirí inbhuanaithe, trí bhainistíocht chomhtháite ar ghníomhaíochtaí daonna reatha agus atá ag teacht chun cinn, lena n-áirítear aghaidh a thabhairt ar a dtionchair charnacha.

S8. Torann antrapaigineach faoi uisce a laghdú go leibhéil nach mbíonn drochthionchar acu ar an timpeallacht mhuirí.

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Measúnú téamach ar mhamaigh mhara
- Flúirse róin agus dáileadh
- Táirgeadh laonna róin ghlais
- Líon agus dáileadh na gcéiticeach
- Seachghabháil mamaigh mhara
- Stádas agus treochtaí ceimiceán marthanach i mamaigh mhara
- Seachghabháil mamaigh mhara sna hUiscí Artach
- Measúnú stádais ar an míol mór gorm
- Measúnú stádais ar an míol mór an oighir,
- Measúnú stádais ar an míol mór ceann bogha

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 38-39 07/11/2023 21:05

NÍL STÁDAS NA RÓNTA AGUS NA GCÉITICEACH LE FIACLA BEAGA GO MAITH AGUS NÍL STÁDAS NA MAMACH MUIRÍ EILE FÓS AR EOLAS

EOCHAIR EOLAIS:

- NA MARA CEILTÍ
- AN MHUIR THUAIDH MHÓR SAN ÁIREAMH. AN KATTEGAT AGUS AN MHUIR NIOCHT
- BÁ NA BIOSCÁINE AGUS CÓSTA NA HIBÉIRE
- MACARONESIA

GRÚPA SPEICEAS RÓNTA

GRÚPA SPEICEAS CÉITICEACH

- STÁDAS TIMPEALLACHTA MAITH
- STÁDAS TIMPEALLACHTA NACH BHFUIL GO MAITH
- STÁDAS ANAITHNID
- GAN MHEASÚNÚ

BRÚ A THÉANN I BHFEIDHM AR MHAMAIGH MHARA SAN ATLANTACH THOIR THUAIDH

- Eastóscadh éin mhuirí, nó básmhaireacht/díobháil do mhamaigh mhuirí
- Ídiú chreiche
- Ionchur bruscair
- Caillteanas gnáthóige
- Suaitheadh fisiceach ar ghrinneall na farraige
- Suaitheadh ar mhamaigh mhara
- Ionchur fuaime antrapaigineach
- Ionchur substaintí eile

LIMISTÉAR MUIRÍ OSPAR

CÉITICIGH FIACLACHA DOMHAINTUMADÓIREACHTA

MÍOLTA MÓRA BAILÍNEACHA

•ANAITHNID. NÍL SONRAÍ AR FÁIL ACH ÓN MUIR THUAIDH MÓR, ÓN MUIR CHEILTEACH AGUS Ó CHUAN NA BIOSCÁINE. NÍ AN LIMISTÉAR MUIRÍ AR FAD.

I. UISCÍ ARTACH

CÉITICIGH LE FIACLA BEAGA

RÓNTA

II. AN MHUIR THUAIDH MHÓR

CÉITICIGH LE FIACLA BEAGA

RÓNTA

III. NA MARA CEILTÍ

CÉITICIGH LE FIACLA BEAGA

RÓNTA

V. ATLANTACH MÓR

CÉITICIGH LE FIACLA BEAGA

RÓNTA

IV. BÁ NA BIOSCÁINE AGUS CÓSTA NA HIBÉIRE

CÉITICIGH LE FIACLA BEAGA

RÓNTA

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 40-41 07/11/2023 21:05

IN AINNEOIN FEABHSUITHE I ROINNT POBAIL ÉISC, NÍL STÁDAS MAITH AG GO LEOR ACU

Soláthraíonn QSR 2023 an measúnú stádais chomhtháite is cuimsithí atá ag OSPAR ar speicis éisc go dtí seo, agus is é an chéad cheann a áiríonn breithniú ar stoic éisc tráchtála. In ainneoin comharthaí breise téarnaimh i roinnt stoc éisc, léiríonn an measúnú is déanaí nár baineadh amach spriocanna OSPAR maidir le 80% de stoic/speicis i stádas maith a bhaint amach d'iasc cósta, grinnill nó peiligeach sa Mhórcheantar Thuaidh, sa Mhuir Cheilteach agus i mBá na Bioscáine agus Réigiúin Chósta na hIbéire, ná le haghaidh speicis dhomhainfharraige sna ceantair seo agus i Réigiún an Atlantaigh Mhóir.

D'éirigh le rialacháin um bainistiú iascaigh Chomhbheartas Iascaireachta an AE, Choimisiún Iascaigh an Atlantaigh Thoir Thuaidh (NEAFC) agus gníomhaireachtaí iascaigh náisiúnta baint roinnt stoc éisc tráchtála a theorannú go leibhéil inbhuanaithe, ach tá go leor stoc fós á mbaint go neamh-inbhuanaithe. Is ábhar imní breise fós é seachghabháil, agus an gá feidhm éiceachórais a chomhtháthú níos fearr i mbainistíocht iascaigh. Cé gur dealraitheach go bhfuil sé seo ag teacht salach ar Mheasúnacht Idirmheánach 2017, a léirigh go raibh tionchar dearfach ag bearta bainistithe iascaigh ar phobail éisc, níl an dá mheasúnú inchomparáide.

Maidir le QSR 2023, rinneadh measúnú ar stádas foriomlán na n-iasc trí chomhthráscaire OSPAR maidir le haisghabháil speiceas íogair éisc agus trí mheasúnuithe tríú páirtí ar stoic éisc tráchtála arna dtáirgeadh ag ICES agus ICCAT a chomhtháthú. Ina chuid oibre féin, dhírigh OSPAR ar liosta de 22 speiceas éisc a mheastar a bheith faoi bhagairt agus/nó ag meath san Atlantach Thoir Thuaidh; Léiríonn QSR 2023 go bhfuil tromlach na speiceas seo fós i ndrochstádas. Anuas ar bhrúnna eile, lena n-áirítear iascach ach freisin lena n-áirítear ionchuir cothaithigh agus ábhar salaithe, tá éifeachtaí an athraithe aeráide agus aigéadú aigéin ag athrú dáileadh agus flúirse iasc agus ag cur isteach ar ghréasáin bia, agus d'fhéadfadh srian a chur ar aisghabháil pobail iasc atá faoi bhagairt.

FREAGRA

Tagann an brú is mó ar iasc san Atlantach Thoir Thuaidh ó ghníomhaíochtaí iascaireachta. Tá bainistíocht iascaigh lasmuigh d'inniúlacht OSPAR, dá bhrí sin teastaíonn comhar le comhlachtaí inniúla eile, amhail Coimisiún Iascaigh an Atlantaigh Thoir Thuaidh (NEAFC) le haghaidh gníomhartha agus bearta chun aghaidh a thabhairt ar an mbrú ón ngníomhaíocht dhaonna seo.

Is cuspóir sainráite de NEAES 2030 an OSPAR é comhar a fheabhsú. Is féidir le OSPAR faisnéis a sholáthar maidir le stádas iasc, do speicis aonair agus d'iasc araon mar ghrúpaí speiceas a mheastar trí pheirspictíocht éiceachórais. Féadfaidh sé sin eolas a thabhairt do ghníomhaíochtaí bainistíochta ag údaráis inniúla eile.

Tá gníomhaíocht bhainistíochta náisiúnta agus comhchoiteann glactha ag OSPAR maidir le saincheisteanna sonracha laistigh dá inniúlacht chun na 22 speiceas éisc atá liostaithe mar speiceas atá faoi bhagairt agus/nó ag meath a chosaint. Áiríodh leis na gníomhaíochtaí sin achtú na reachtaíochta náisiúnta chun an speiceas agus a ngnáthóg a cosaint, mar shampla i gcás sead alósach agus loimpre mhara, iarrachtaí athchóirithe, aisghabhála agus athstocála do roinnt speiceas d'éisc diadromacha amhail bradán agus eascann, chomh maith le hiarrachtaí comhchoiteanna, gníomhaíochtaí rannpháirtíochta agus múscailte feasachta do na speicis éisc atá liostaithe.

NEAES OSPAR 2030

S5. Bithéagsúlacht mhuirí, éiceachórais agus a gcuid seirbhísí a chosaint agus a chaomhnú chun stádas maith speiceas agus gnáthóg a bhaint amach, agus ar an gcaoi sin athléimneacht éiceachórais a chothabháil agus a neartú.

S7. A chinntiú go bhfuil úsáidí an chomhshaoil mhuirí inbhuanaithe, trí bhainistíocht chomhtháite ar ghníomhaíochtaí daonna reatha agus atá ag teacht chun cinn, lena n-áirítear aghaidh a thabhairt ar a dtionchair charnacha.

SX. Faoi 2024, cuirfidh OSPAR tús le pléití maidir le cur chuige praiticiúil a fhorbairt do bhainistiú ar scála réigiúnach atá bunaithe ar éiceachórais, lena n-áirítear tríd an 'Socrú Comhchoiteann' agus i gcomhar le comhlachtaí bainistíochta iascaigh agus eagraíochtaí inniúla eile, chun athléimneacht an éiceachórais i leith an athraithe aeráide a neartú agus an timpeallacht mhuirí, a bhithéagsúlacht agus a seirbhísí éiceachórais a chosaint.

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Measúnú Téamach Éisc
- Aisghabháil speiceas íogair éisc
- Stádas agus treochtaí défheinilí polaclóirinithe (PCB) in iasc, sliogéisc agus driodar
- Gildeanna a bheathú
- Meánfhad uasta na n-iasc
- Measúnú stádais ar Shead alósach
- Measúnú stádais ar Bhráthair
- Measúnú stádais ar Liamhán gréine
- Measúnú stádais ar Sciata coiteann
- Measúnú stádais ar Eascann
- Measúnú stádais ar Shiorc slogach
- Measúnú stádais ar Shiorc slogach gainneach duille
- Measúnú stádais ar Chraosaire
- Measúnú stádais ar Fhíogach Portaingéalach
- Measúnú stádais ar Bhradán
- Measúnú stádais ar Loimpre mhara
- Measúnú stádais ar an Rotha mhín
- Measúnú stádais ar Fhíogach gobach
- Measúnú stádais ar Bhradán fearna
- Measúnú stádais ar Sciata garbh
- Measúnú stádais ar an Sciata bán

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 42-43 07/11/2023 21:05

STÁDAS POBAIL AN IASC MHARA

LIMISTÉAR MUIRÍ OSPAR

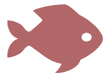

IASC DOMHAINFHARRAIGE

III. NA MARA CEILTÍ

IASC CÓSTA

IASC SCAIRBH GHRINNILL

IASC SCAIRBH PEILIGEACH

IV. BÁ NA BIOSCÁINE AGUS CÓSTA NA HIBÉIRE

IASC CÓSTA

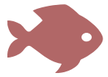

IASC SCAIRBH GHRINNILL

IASC SCAIRBH PEILIGEACH

EOCHAIR EOLAIS:

- NA MARA CEILTÍ
- AN MHUIR THUAIDH MHÓR SAN ÁIREAMH. AN KATTEGAT AGUS AN MHUIR NIOCHT
- BÁ NA BIOSCÁINE AGUS CÓSTA NA HIBÉIRE
- MACARONESIA

GRÚPA SPEICEAS ÉISC

- STÁDAS TIMPEALLACHTA MAITH
- STÁDAS TIMPEALLACHTA NACH BHFUIL GO MAITH
- STÁDAS ANAITHNID
- GAN MHEASÚNÚ

BRÚNNA A CHUIREANN ISTEACH AR IASC SAN ATLANTACH THOIR THUAIDH

- Eastóscadh éin mhuirí, nó básmhaireacht/díobháil d'éisc
- Ionchur bruscair
- Ionchur pataigíní miocróbacha
- Ionchur substaintí eile
- Ionchur fuaime antrapaigineach
- Ionchur nó scaipeadh NIS

II. AN MHUIR THUAIDH MHÓR

IASC CÓSTA

IASC SCAIRBH GHRINNILL

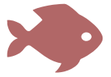

IASC SCAIRBH PEILIGEACH

II

III

IV

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 44-45 07/11/2023 21:05

SCÉAL ...
NA NDAOINE TAOBH THIAR DEN QSR

Is comhiarracht uaillmhianach é QSR 2023 a bhaineann le líonra iomlán OSPAR. Thug próiseas OSPAR QSR 2023 eolaithe, lucht déanta beartas agus saineolaithe le chéile chun breis agus 120 measúnú a sheachadadh a chuidíonn lenár dtuiscint ar an timpeallacht mhuirí a fheabhsú.

OSPAR COMMISSION

PÁIRTITHE CONARTHACHA

Treoraíonn ár bPáirtithe Conarthacha an próiseas. Ó shaineolaithe a ainmniú go dtí dréachtú agus síniú an téacs. Is é ceann feadhna na bPáirtithe Conarthacha go léir atá ag obair i dtreo comhsprioc an fórsa tiomána atá taobh thiar do OSPAR.

RÚNAÍOCHT

Bunaithe i Londain, comhordaíonn ár Rúnaíocht bheag próiseas QSR agus obair OSPAR i gcoitinne.

CRUINNITHE

Is próiseas fada é an próiseas forbartha QSR. Bhí níos mó ná 200 cruinniú againn thar 5 bliana. Is iomaí lá fada agus oícheanta déanacha a chaitheamar ag tabhairt faoi anailís ar an ábhar ar líne agus go pearsanta araon, agus is iomaí cupán caife a d'ólamar san am sin.

SAINEOLAITHE

D'oibrigh breis agus 400 saineolaí chun na measúnuithe éagsúla atá mar bhunchloch eolaíoch an QSR a tháirgeadh. Ó shonraí a bhailiú agus a chur isteach go bliantúil chuig ár dtairseach sonraí, go dtí anailís a dhéanamh orthu agus a gcuid torthaí a scríobh, táimid faoi chomaoin acu. Is iad a bpaisean, a ndiograis agus a bhfiosracht a chuireann ar ár gcumas díriú ar shláinte an Atlantaigh Thoir Thuaidh agus cinntí beartais a dhéanamh bunaithe ar eolaíocht fhónta.

BREATHNÓIRÍ

Tá breis is 60 eagraíocht breathnóireachta ag faire ar an bpróiseas agus tugann siad saineolas chun bearnaí eolais a dhúnadh. Tá an t-ionchur seachtrach agus an grinnscrúdú a chuireann siad ar fáil ríthábhachtach don phróiseas measúnaithe agus faireacháin.

TÁ DAMÁISTE Á DHÉANAMH FÓS DO GHNÁTHÓGA BEANTACHA

Cuimsíonn gnáthóga beantacha na bithra a bhfuil cónaí orthu ar ghrinneall na farraige. Tá raon leathan gnáthóg bheantacha le fáil i gCeantar Muirí OSPAR. Áit a ndéantar measúnú orthu sa Mhuir Thuaidh Mór, tá tionchar ag gníomhaíochtaí daonna cheana féin ar ghnáthóga beantacha Bhá na Bioscáine agus Chósta na hIbéire. Áiritear ar na príomhbhrúnna suaitheadh fisiceach (amhail scriobadh ag trálaeireacht ghrinnill), modhnú an tsubstráit (amhail eastóscadh dríodair nó socrúchán bonneagair shaorga), truailliú ceimiceach (cothaithigh agus saibhriú orgánach nó ábhar salaithe) agus tionchair bhitheolaíocha (leathadh speiceas neamhdhúchasach).

D'fhéadfadh laghdú ar tháirgiúlacht iascaigh a bheith mar thoradh ar dhíghrádú gnáthóg bheantacha, tionchar diúltach ar tháirgeadh dobharshaothraithe, cailliúint gnáthóg phlandlainne, tionchair dhiúltacha ar thurasóireacht, athruithe i bia-eangach agus laghdaítear cáilíocht uisce.

As na 18 ngnáthóg a measann OSPAR go bhfuil siad faoi bhagairt agus/nó ag meath, tá drochstádas ag gach ceann acu seachas ceann amháin agus níl aon chomharthaí feabhsuithe acu ar fud na Réigiúin OSPAR go léir. Léiríonn roinnt gnáthóg, mar leapacha oisrí cothroma Eorpacha agus leapacha féir, laghdú freisin ar dháileadh agus ar fhairsinge i roinnt Réigiún. Tá bearnaí fós sa chlúdach measúnaithe: déantar tearcstaidéar ar dhromanna aigéanacha / gaothairí hidriteirmeacha i Réigiún an Atlantaigh Mhóir níl léarscáiliú cuimsitheach gnáthóg críochnaithe.

Is dócha go dtiocfaidh roinnt feabhsuithe ar threochtaí amach anseo de réir mar a chuireann tiortha gníomhartha i bhfeidhm chun gnáthóga gur ábhar imní iad a chosaint. Mar sin féin, mar gheall ar athrú aeráide agus aigéadú aigéin, chomh maith le treochtaí méadaithe maidir le haistriú bia agus táirgeadh fuinnimh ó thalamh go muir, beidh sé riachtanach laghdú a dhéanamh ar na brúnna ar ghnáthóga beantacha a cuireadh i gcontúirt i dtéarmaí a gcáilíochta, a bhfeidhme agus a gcumas seirbhísí éiceachórais ghaolmhara a sholáthar.

FREAGRA

Tá roinnt beart déanta ag OSPAR chun éiceachórais bheantacha a chosaint, a fheabhsú agus a aisghabháil ar bhealach níos fearr. Mar shampla, rannchuidíonn gníomhaíochtaí maidir le gníomhaíochtaí sonracha daonna nó brúnna sonracha daonna a bhainistiú, lena n-áirítear eotrófú, forbairt fuinnimh in-athnuaite, eastóscadh mianraí agus dreidireacht, gníomhaíochtaí ola agus gáis, agus socrúchán cáblaí, le dul i ngleic le hiarmhairtí brúnna agus ba cheart go rannchuideoidís le feabhsú stádas na ngnáthóg beantach.

Tá 18 ngnáthóg sainaitheanta ag OSPAR freisin le haghaidh gníomhaíochta tosaíochta san Atlantach Thoir Thuaidh sna huiscí cósta, an scairbh agus na domhainfharraige. Glacadh le moltaí maidir le gníomhartha chun na gnáthóga seo a chosaint agus a chaomhnú. Ina theannta sin, is freagairt thábhachtach é líonra OSPAR de Limistéir faoi Chosaint Mara (MPAanna) chun stádas gnáthóg bheantacha a fheabhsú. Tá forbairt an ghréasáin ag dul ar aghaidh i gcomhréir le gealltanais réigiúnacha agus domhanda, ach ní mheastar go fóill go bhfuil sé comhleanúnach ó thaobh na héiceolaíochta de agus ní mór gníomhaíochtaí bainistíochta a neartú. Soláthraíonn an Chomhshocraíocht creat úsáideach chun oibriú le heagraíochtaí inniúla eile ar fhreagraí atá ábhartha do ghnáthóga beantacha sna MPAanna i réimsí lasmuigh den dlínse náisiúnta atá lasmuigh d'inniúlacht OSPAR, mar shampla maidir le hiascach. Ar an iomlán, ní cosúil go bhfuil na bearta atá á gcur i bhfeidhm faoi láthair tar éis stádas na ngnáthóg beantach a fheabhsú go leordhóthanach.

NEAES OSPAR 2030

S5. Bithéagsúlacht mhuirí, éiceachórais agus a gcuid seirbhísí a chosaint agus a chaomhnú chun stádas maith speiceas agus gnáthóg a bhaint amach, agus ar an gcaoi sin athléimneacht éiceachórais a chothabháil agus a neartú.

S6. Gnáthóga beantacha dighrádaithe a athchóiriú san Atlantach Thoir Thuaidh nuair is indéanta chun éiceachórais agus athléimneacht a chur i bhfeidhm i gcoinne athrú aeráide agus aigéadú aigéin a chosaint.

S9. Struchtúr agus feidhmeanna ghrinneall na farraige/ éiceachórais mhuirí a chosaint trí chaillteanas suntasach gnáthóige agus suaitheadh fisiceach de bharr gníomhaíochtaí daonna a chosc.

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Measúnú téamach ar Ghnáthóga Beantacha
- Comhdhéanamh speiceas tipiciúil
- Coinníoll na bpobal gnáthóg bheantach: an cur chuige coincheapúil
- Measúnú ar ghnáthóga cósta atá nochta do chothaithigh agus do shaibhriú orgánach
- Measúnú cáilíochta innéacs ilmhéadrach beantach ar an Muir Thuaidh Theas
- Méid an damáiste fhisiceach do ghnáthóga ceannasacha agus speisialta (lena n-áirítear measúnuithe piolótacha le haghaidh aonad measúnaithe i Réigiúin I agus V)
- Limistéar caillteanas gnáthóige do Réigiún II (BH4)
- Measúnú stádais ar leapacha diúilicíní idirthaoideacha ar dhríodair mheasctha agus ar dhríodair ghainimh
- Measúnú stádais ar Réileáin láibe idirthaoideacha
- Measúnú stádais ar Dhumhaí carbónáitithe
- Measúnú stádais ar Ghairdíní coiréil
- Measúnú stádais ar Lophelia pertusa
- Measúnú stádais ar Leapacha méarla
- Measúnú stádais ar Chomhiomlánú spúinse dhomhainfharraige
- Measúnú stádais ar Thuláin ghrinnill
- Measúnú stádais ar Pheann mara agus fiorfána uachasach
- Measúnú stádais ar leapacha oisre coiteann Oisre leathana (speiceas)
- Measúnú stádais ar Leapacha meilsceánacha
- Measúnú stádais ar na Dromanna Láraigéanacha le craois réimsí hidriteirmeacha

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 48-49 07/11/2023 21:06

BÍONN TIONCHAR AG PLANCTÓN, BUN AN BIA-EANGACH MARA, I NGNÁTHÓGA PEILIGEACHA

Tá fíteaplanctón (algaí micreascópacha) agus zóplanctóin (ainmhithe micreascópacha) sna gnáthóga peiligeacha a chuimsíonn colún uisce an aigéin). Cruthaíonn na horgánaigh seo bun an bia-eangach mara agus tacaíonn siad le speicis atá níos airde sa bia-eangach, lena n-áirítear iasc, éin agus mamaigh mhuirí. Tá athruithe forleathana tagtha ar ghnáthóga peiligeacha i gCeantar Muirí OSPAR le 60 bliain anuas, le hathruithe le déanaí tar éis treochtaí fadtéarmacha.

Léirigh measúnuithe táscairí patrún ginearálta de laghdú ar fhlúirse fíteaplanctóin agus zóplanctóin agus/nó bithmhais thar limistéir aigéanacha, lena n-áirítear go leor de Réigiún Bhá na Bioscáine agus Cósta na hIbéire, le hathruithe níos casta ag tarlú i Mór-Réigiúin na Mara Thuaidh agus na Mara Ceiltí. Tá laghdú tagtha ar bhithmhais fíteaplanctóin ar fud cuid mhór de Limistéar Muirí OSPAR, is dócha mar gheall ar athruithe forleathana ar dhinimic na gcolún uisce agus infhaighteacht chothaitheach mar gheall ar athrú aeráide agus laghduithe ar ionchur cothaitheach araon.

Tháinig méadú go flúirseach ar larbhaí planctónacha inveirteabraigh bheantacha, cosúil le portáin agus cuasán mara, mar gheall ar arduithe ar theocht na farraige is dócha. I gcodarsnacht leis sin, tá laghduithe fadtéarmacha flúirseacha tagtha ar zóplanctón eile a sholáthraíonn nasc ríthábhachtach idir táirgeadh príomhúil agus iasc, rud a d'fhéadfadh a bheith níos airde ar an mbia-eangach. I measc na mbrúnna ar ghnáthóga peiligeacha tá méadú ar theocht na farraige agus athruithe ar hidragrafaíocht mar thoradh ar athrú aeráide, athruithe ar infhaighteacht chothaitheach, agus tabhairt isteach speiceas neamhdhúchasach. Táthar ag súil go mbeidh tionchar ag leanúint ar aghaidh leis na treochtaí fadtéarmacha i bpobail phlanctóin, atá dealraitheach ón tréimhse measúnaithe reatha, ar bia-eangach mara agus ar na seirbhísí éiceachórais a sheachadann gnáthóga peiligeacha.

FREAGRA

Níl aon bhearta OSPAR ann a thugann aghaidh go díreach ar ghnáthóga peiligeacha. Aithníodh athrú aeráide mar an fachtóir is suntasaí a théann i bhfeidhm ar shláinte na bpobal planctóin atá mar ghnáthóg peiligeach. Tá na freagraí is gá chun aghaidh a thabhairt ar fhoinse na saincheiste seo lasmuigh d'inniúlacht OSPAR, áfach, déanfar roinnt beart maidir le maolú agus oiriúnú trí NEAES 2030 a d'fhéadfadh dul chun sochair na ngnáthóg peiligeach freisin.

Sainaithníodh ionchur cothaitheach mar bhrú suntasach, go háirithe i gceantair chósta, ach is féidir le gníomhaíocht dhaonna na hiascaireachta struchtúr an bhia-eangaí a athrú agus tionchar a imirt ar ghnáthóga peiligeacha. Tá dul i ngleic le cuid de na gníomhaíochtaí agus na brúnna seo laistigh de shainchúram OSPAR, agus an ceann is suntasaí ná ionchur cothaitheach ar scála níos áitiúla. Chun staid na ggnáthóg peiligeach a fheabhsú, beidh ar OSPAR leanúint den chomhar a neartú le heagraíochtaí inniúla ábhartha chun athléimneacht an éiceachórais i gcoinne an athraithe aeráide a neartú agus chun an timpeallacht mhuirí a chosaint i gcomhréir leis an uaillmhian atá leagtha amach in NEAES 2030.

NEAES OSPAR 2030

Áirítear le NEAES 2030 cuspóir maidir le gníomhaíochtaí caomhnaithe agus bainistíochta a áiritheoidh feidhm agus athléimneacht éiceachórais, agus dálaí aeráide athraitheacha á gcur san áireamh. Tá an ghnáthóg peiligeach bunúsach chun uaillmhianta den sórt sin a bhaint amach agus tagraítear go sonrach di sna cuspóirí oibríochtúla seo a leanas:

S5.04 Faoi 2025 ar a dhéanaí, déanfaidh OSPAR gníomhaíochtaí iomchuí chun brúnna a chosc nó a laghdú chun go mbeifear in ann speicis mhuirí agus gnáthóga beantacha agus peiligeacha a aisghabháil chun dea-stádas comhshaoil a bhaint amach agus a chothabháil mar a léirítear i measúnuithe stádais ábhartha OSPAR, le gníomhaíocht faoi 2023, chun stop a chur le meath na n-éan mara.

S11.01 Faoi 2025 forbróidh OSPAR cur chuige bainistíochta comhordaithe chun athléimneacht éiceachórais a neartú, lena n-áirítear iarmhairtí an athraithe aeráide agus aigéadú aigéin.

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Measúnú téamach ar Ghnáthóga Peiligeacha
- Bithmhais planctóin agus/nó flúirse (PH2)
- Athruithe ar chineálacha feidhme planctóin (foirm bheatha) Cóimheas Innéacs (PH1/FW5)
- Táirgeadh fíteaplanctóin, dréachtmheasúnú táscaire iarrthóra do Réigiún II, III, IV (FW2)
- Athruithe ar innéacs bithéagsúlachta (lena n-áirítear (Píolótach) de PH3 do Réigiún II agus IV) (PH3)

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 50-51 07/11/2023 21:06

STAID NA NGNÁTHÓG PEILIGEACH

GNÁTHÓG PEILIGEACH

- SALANDACHT ATHRAITHEACH
- CÓSTA
- SCAIRBH
- AIGÉANACHA / LASMUIGH DEN SCAIRBH

EOCHAIR EOLAIS

SALANDACHT ATHRAITHEACH

- STÁDAS TIMPEALLACHTA MAITH
- STÁDAS TIMPEALLACHTA NACH BHFUIL GO MAITH
- STÁDAS ANAITHNID
- GAN MHEASÚNÚ

BRÚ A THÉANN I BHFEIDHM AR GHNÁTHÓGA BEANTACHA SAN ATLANTACH THOIR THUAIDH

- Athruithe ar chothaithigh
- Ionchur ábhar orgánach
- Teochtaí farraige méadaithe
- Aigéadú
- Athruithe ar dhéine tonnadh aníos
- Srathú aigéin oscailte

III. NA MARA CEILTÍ

SALANDACHT ATHRAITHEACH

GNÁTHÓGA CÓSTA

GNÁTHÓGA SCAIRBHE

IV. BÁ NA BIOSCÁINE AGUS CÓSTA NA HIBÉIRE

SALANDACHT ATHRAITHEACH

GNÁTHÓGA CÓSTA

GNÁTHÓGA SCAIRBHE

GNÁTHÓGA AIGÉANACHA / LASMUIGH DEN SCAIRBH

II. AN MHUIR THUAIDH MHÓR

SALANDACHT ATHRAITHEACH

GNÁTHÓGA CÓSTA

GNÁTHÓGA SCAIRBHE

II

III

IV

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 52-53 07/11/2023 21:06

IS ÁBHAR MÓR IMNÍ É STAID NA MBIA-EANGACHA MARA

Cuimsíonn bia-eangacha na horgánaigh i bpobal, a gcaidrimh, agus aistriú fuinnimh trí bhiashlabhraí. Úsáideann OSPAR roinnt táscairí chun athruithe ar bia-eangacha mara a rianú agus a shamhaltú. Is iad an t-athrú aeráide, an iascaireacht agus an truailliú, go háirithe athruithe ar leibhéil chothaitheach, na príomhbhrúnna daonna a dhéanann difear do bia-eangacha in éiceachórais mhuirí OSPAR. Bíonn tionchar ag aistrithe in infhaighteacht chothaitheach ar tháirgeoirí príomhúla (fíteaplanctón) chomh maith le horgánaigh ag leibhéil trófacha níos airde, ach is féidir le hiascach, loingseoireacht agus bonneagar muirí tionchar a imirt ar phríomhspeicis agus athrú a dhéanamh ar struchtúr agus ar dhinimic bia-eangacha.

Tá stádas agus treochtaí difriúla léirithe ag Réigiúin OSPAR i gcomhpháirteanna bia-eangacha le blianta beaga anuas. Mar shampla, níl stádas maith bainte amach ag struchtúr na bpobal éisc ghrinnill i Réigiún Mhórcheantar na Mara Thuaidh agus na Mara Ceiltí, cé nach bhfuarthas aon athrú soiléir i Réigiún Bhá na Bioscáine agus Cósta na hIbéire. Mar sin féin, chonacthas comharthaí téarnaimh i measc na gcreachadóirí is fearr agus na méiseopraitheoirí sna pobail ghrinnill i mBá na Bioscáine agus i gCósta na hIbéire.

Is cosúil nár tharla aon athruithe inbhraite i bpobail éisc ghrinnill Réigiún an Atlantaigh Móir, cé go dtugann staidéar píolótach a dhéanann samhaltú ar dhinimic bia-eangacha timpeall na nAsór le fios go bhfuil treochtaí laghdaitheacha sa bhithmhais ag gach leibhéal, rud a d'fhéadfadh a bheith ina léiriú ar athléimneacht an éiceachórais atá ag laghdú nó an speiceas sin ag bogadh ó thuaidh.

Cé gur féidir le go leor beart OSPAR rannchuidiú le sláinte na bia-eangacha, níl aon bhearta sonracha glactha aige leis an gcuspóir sainráite tacú le staid, feidhm nó athléimneacht na bia-eangacha. Mar sin féin, tá roinnt samplaí ann de bhearta a dhéanann iarracht go sainráite feidhmiú nó athléimneacht éiceachórais a chothabháil nó a athléimneacht trí bhia-eangacha a chosaint, lena n-áirítear líonra OSPAR MPA. Ba cheart aird bhreise a thabhairt ar thionchair antrapaigineacha ar dhinimic bia-eangacha agus ar an gcaillteanas dá réir ar sheirbhísí éiceachórais bearta breise a d'fhéadfaí a dhéanamh chun táirgiúlacht agus cothromaíocht bia-eangacha a chothabháil.

FREAGRA

Cé go bhfuil go leor beart OSPAR in ann rannchuidiú le sláinte na bia-eangacha, níl aon bhearta sonracha glactha aige leis an gcuspóir sainráite tacú le staid, feidhm nó athléimneacht na bia-eangacha. Mar sin féin, tá roinnt samplaí ann de bhearta a dhéanann iarracht go sainráite feidhmiú nó athléimneacht éiceachórais a chothabháil nó a athléimneacht trí bhia-eangacha a chosaint, lena n-áirítear líonra OSPAR MPA.

Ba cheart aird bhreise a thabhairt ar thionchair antrapaigineacha ar dhinimic bia-eangacha agus ar chaillteanas dá réir ar sheirbhísí éiceachórais bearta breise a d'fhéadfaí a dhéanamh chun táirgiúlacht agus cothromaíocht bia-eangacha a chothabháil.

NEAES OSPAR 2030

I NEAES 2030, tá cosaint feidhm agus athléimneacht éiceachórais i dtrí cinn de na 12 chuspóir straitéiseacha agus tá sé intuigthe i réimsí eile a bhfuil sé mar aidhm acu éifeachtaí diobhálacha ar an timpeallacht mhuirí a sheachaint.

S5. Bithéagsúlacht mhuirí, éiceachórais agus a gcuid seirbhísí a chosaint agus a chaomhnú chun stádas maith speiceas agus gnáthóg a bhaint amach, agus ar an gcaoi sin athléimneacht éiceachórais a chothabháil agus a neartú.

S6. Gnáthóga beantacha dighrádaithe a athchóiriú san Atlantach Thoir Thuaidh nuair is indéanta chun éiceachórais agus athléimneacht a chur i bhfeidhm i gcoinne athru aeráide agus aigéadú aigéin a chosaint.

S9. Struchtúr agus feidhmeanna ghrinneall na farraige/éiceachórais mhuirí a chosaint trí chaillteanas suntasach gnáthóige agus suaitheadh fisiceach de bharr gníomhaíochtaí daonna a chosc.

SX.02 Faoi 2024, cuirfidh OSPAR tús le pléití maidir le cur chuige praiticiúil a fhorbairt do bhainistiú ar scála réigiúnach atá bunaithe ar éiceachórais, lena n-áirítear tríd an 'Socrú Comhchoiteann' agus i gcomhar le comhlachtaí bainistíochta iascaigh agus eagraíochtaí inniúla eile, chun athléimneacht an éiceachórais i leith an athraithe aeráide a neartú agus an timpeallacht mhuirí, a bhithéagsúlacht agus a seirbhísí éiceachórais a chosaint.

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Measúnú téamach bia-eangai
- Athruithe ar chineálacha feidhme planctóin (foirm bheatha) Cóimheas innéacs
- Athruithe ar mheánleibhéal trófach creachadóirí mara i mBá na Bioscáine
- Comhdhéanamh méide i bpobail éisc
- Gildeanna a Bheathú
- Comhréir na n-iasc mór
- Táirgeadh fíteaplanctóin dréachtmheasúnú táscaire iarrthóra do Réigiún II, III, IV
- Bithmhais éisc agus flúirse de ghrúpaí feidhme aiste bia dréachtmheasúnú táscairí iarrthóra do Réigiún II, III, IV
- Anailís Líonra Éiceolaíochta dréachtmheasúnú iarrthóra do Réigiún II, IV

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 54-55 07/11/2023 21:06

STAID NA MBIA-EANGAÍ MARA

GNÁTHÓG PEILIGEACH

- SALANDACHT ATHRAITHEACH
- CÓSTA
- SCAIRBH
- AIGÉANACHA / LASMUIGH DEN SCAIRBH

EOCHAIR EOLAIS

CINEÁL TÁSCAIRE

- TÁSCAIRE BIA-EANGAÍ
- TÁSCAIRE BIA-EANGAÍ ÉISC
- TÁSCAIRE BIA-EANGAÍ PEILIGEACH

TÁSCAIRE COITEANN

- TAIRSEACH BAINTE AMACH
- THEIP AR AN TAIRSEACH

TÁSCAIRE COITEANN NÓ IARRTHÓRA

- TREOCHT BRAITE
- NÍOR AIMSÍODH AON TREOCHT
- MEASÚNÚ PÍOLÓTACH

PH1/FW5 - Athruithe sna cineálacha feidhme planctóin (foirm bheatha) Cóimheas innéacs

FW2 - Táirgeadh fiteaplanctóin

FW3 - Comhdhéanamh méide i bpobail éisc

FW4 - Athrú ar an meánleibhéal trófach creachadóirí mara i mBá na Bioscáine

FW7 - Bithmhais éisc agus raidhse de ghrúpai feidhme aiste bia

FC2 - Comhréir na n-iasc mór (Innéacs Éisc Mhóra)

FC3 - Meánfhad uasta na n-iasc grinnill agus na n-ealásmabrainciach

BRÚ A THÉANN I BHFEIDHM AR GHNÁTHÓGA BEANTACHA SAN ATLANTACH THOIR THUAIDH

- Torann faoi uisce
- Ionchur nó scaipeadh speicis neamhdhúchasacha
- Ionchur na cothaitheach
- Suaitheadh fisiciúil
- Eastóscadh speiceas fiáin agus saothrú acmhainní beo (mar shampla, iascaireacht)

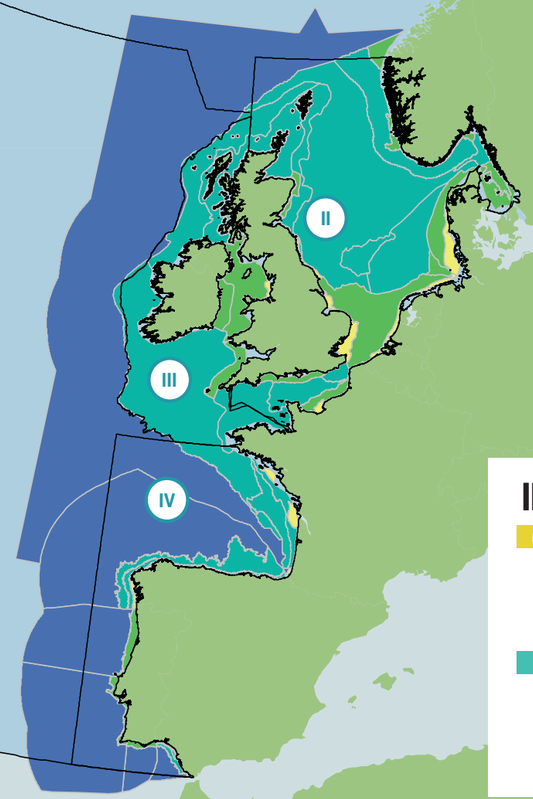

V. ATLANTACH MÓR

ÉICEACHÓRAS AIGÉANACH

FW9 PÍOLÓTACH

ÉICEACHÓRAS SCAIRBHE

FC2 · FW3 · FC3 PÍOLÓTACH · FW7 PÍOLÓTACH

IV. BÁ NA BIOSCÁINE AGUS CÓSTA NA HIBÉIRE

ÉICEACHÓRAS CÓSTA

PH1/FW5 · FW4

ÉICEACHÓRAS SCAIRBHE

FC2 · FW3 · FC3 PÍOLÓTACH · PH1/FW5 · FW2 PÍOLÓTACH · FW7 PÍOLÓTACH

ÉICEACHÓRAS AIGÉANACH

PH1/FW5 · FW2 PÍOLÓTACH · FW4

II. AN MHUIR THUAIDH MHÓR

ÉICEACHÓRAS SALANDACHTA ATHRAITHIGH

PH1/FW5 · FW2 PÍOLÓTACH

ÉICEACHÓRAS CÓSTA

PH1/FW5 · FW2 PÍOLÓTACH

ÉICEACHÓRAS SCAIRBHE

FC2 · FW3 · FC3 PÍOLÓTACH · PH1/FW5 · FW2 PÍOLÓTACH · FW7 PÍOLÓTACH · FW9 PÍOLÓTACH

III. NA MARA CEILTÍ

ÉICEACHÓRAS SALANDACHTA ATHRAITHIGH

PH1/FW5 · FW2 PÍOLÓTACH

ÉICEACHÓRAS CÓSTA

PH1/FW5 · FW2 PÍOLÓTACH

ÉICEACHÓRAS SCAIRBHE

FC2 · FW3 · FC3 PÍOLÓTACH · PH1/FW5 · FW2 PÍOLÓTACH · FW7 PÍOLÓTACH

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 56-57 07/11/2023 21:06

04.
CAITHFIMID GNÍOMHÚ ANOIS

SCÉAL OSPAR AGUS SPRIOCANNA FORBARTHA INBHUANAITHE NA NÁISIÚN AONTAITHE

Soláthraíonn Clár Oibre 2030 don Fhorbairt Inbhuanaithe, arna ghlacadh ag Ballstáit uile na Náisiún Aontaithe i 2015, treoirphlean comhroinnte don tsíocháin agus don rathúnas do dhaoine agus na phláinéid, anois agus amach anseo. Is iad na 17 Sprioc Forbartha Inbhuanaithe (SDGanna) a chuireann leis na blianta fada oibre atá ag a chroílár.

Leagann tuarascáil "OSPAR agus SDGanna na Náisiún Aontaithe" béim ar ról OSPAR maidir le rannchuidiú le seachadadh na SDGanna agus taispeánann sí gur féidir le Páirtithe Conarthacha OSPAR tionchar níos mó a bheith acu ná a bheith ag obair ina n-aonar trí oibriú le chéile. Is sampla maith de seo é QSR 2023.

SEO ROINNT BEALAÍ A AILÍNÍONN OSPAR LE SDGANNA SONRACHA:

13 GNÍOMHÚ AR SON NA HAERÁIDE

Is iad an Measúnú Téamach um Athrú Aeráide agus an Measúnú Aigéadaithe Aigéin atá san áireamh i QSR 2023, na measúnuithe OSPAR is uaillmhianaí go dtí seo atá tiomanta go hiomlán d'athrú aeráide aigéin, aigéadú aigéin agus a dtionchair. Léiríonn siad tiomantas OSPAR chun aird a tharraingt ar an tionchar suntasach atá ag athrú aeráide agus aigéadú aigéin ar an timpeallacht mhuirí.

14 AN SAOL FAOI UISCE

Tá príomhfhócas OSPAR ar chosaint an timpeallacht mhuirí, a ailíonn go díreach le SDG 14. Trína chuid iarrachtaí chun: truailliú de gach cineál a laghdú (SDG14.1), gnáthóga dígrádaithe a athbhunú (SDG 14.2); aghaidh a thabhairt ar thionchair aigéadú aigéin (SDG 14.3), ag caomhnú agus ag cosaint na bithéagsúlachta (SDG14.5).

17 COMHPHÁIRTÍOCHTAÍ DO NA SPRIOCANNA

Cothaíonn OSPAR comhar agus comhpháirtíochtaí idirnáisiúnta i measc a bhallstáit, an tAontas Eorpach, agus comhpháirtithe domhanda. Mar cheann de 18 gCoinbhinsiún agus Plean Gníomhaíochta Réigiúnach Farraige (RSCAPanna) ar domhan, oibríonn OSPAR go dlúth le go leor comhlachtaí réigiúnacha chun comhar réigiúnach a fheabhsú laistigh de chreat UNEP. Trí oibriú le chéile agus eolas a roinnt, rannchuidíonn OSPAR le SDG 17, ag cur comhpháirtíochtaí éifeachtacha chun cinn maidir le forbairt inbhuanaithe.

Trí aghaidh a thabhairt ar na spriocanna seo, áirithíonn OSPAR úsáid inbhuanaithe agus caomhnú na timpeallachta muirí san Atlantach Thoir Thuaidh, ag cothú athléimneacht, ag cosaint bithéagsúlachta, agus ag tacú le folláine na bpobal cósta agus na n-éiceachóras.

TEICNEOLAÍOCHT NA MARA LE HAGHAIDH AIGÉIN INBHUANAITHE: SDG 14.A

Sprioc SDG 14.a Eolas eolaíoch a mhéadú, acmhainní taighde a fhorbairt agus teicneolaíocht mhara a aistriú, ag cur san áireamh Critéir agus Treoirlínte an Choimisiúin Aigéaneolaíochta Idir-Rialtasach maidir le Teicneolaíocht Mhuirí a Aistriú, chun sláinte aigéin a fheabhsú agus chun rannchuidiú na bithéagsúlachta muirí maidir le forbairt na dtíortha i mbéal forbartha a fheabhsú, go háirithe na stáit oileáin bheaga atá i mbéal forbartha agus na tíortha is lú atá forbartha

COMHOIBRIÚ INBHUANAITHE A CHUMASÚ TRÍ AN QSR 2023 IN ODIMS

Tá na measúnuithe a chomhdhéanann QSR 2023 – agus an fhaisnéis agus na sonraí a thacaíonn leo – ar fáil do chách i gCóras Sonraí agus Faisnéise OSPAR (ODIMS). Soláthraíonn an uirlis ar líne seo pointe rochtana aonair agus cinntíonn sé go bhfuil rochtain éasca ar shonraí. Príomhcheist do OSPAR is ea inrochtaineacht ar eolas eolaíoch a mhéadú agus cuireann sé bonn láidir ar fáil chun comhoibriú le daoine eile chun a chinntiú go ndéantar gníomhaíochtaí daonna a mbíonn tionchar acu ar an timpeallacht mhuirí a bhainistiú go hinbhuanaithe. Tugann OSPAR cuireadh do dhaoine eile ár gcuid faisnéise a úsáid agus foghlaim ónár dtaithí.

CAOMHNÚ MARA A LOINGSEOIREACHT: CLÁR OIBRE EOLAÍOCHTA OSPAR

Leagann Clár Oibre Eolaíochta OSPAR (OSA) amach na riachtanais is tábhachtaí atá ag OSPAR sna réimsí leathana eolaíochta atá mar bhonn agus thaca ag obair OSPAR agus cuidíonn sé le taighde a threorú chun aghaidh a thabhairt ar riachtanais eolaíochta agus bearnaí eolais. D'fhorbair lucht déanta beartas agus saineolaithe ar fud choistí agus mheithleacha OSPAR an OSA i gcomhar le chéile chun riachtanais eolaíochta agus eolais a aithint a thacóidh le dul chun cinn i dtreo cuspóirí téamacha OSPAR a bhaint amach agus leagtar amach ann nós imeachta chun riachtanais eolaíochta a shainiú bunaithe ar chomhthuiscint ar fud na bPáirtithe Conarthacha. Leagtar amach in OSA 2019 liosta tosaíochta de 44 bhearna eolais, agus é mar aidhm leis measúnuithe sa todhchaí laistigh de Limistéar Muirí OSPAR a fheabhsú, mar shampla QSR 2023. Leagtar amach sa chlár oibre freisin moltaí maidir le bearnaí eolais a líonadh, lena n-áirítear comhar a neartú le heagraíochtaí comhpháirtíochta, amhail an Chomhairle Idirnáisiúnta um Thaiscéalaíocht na Mara (ICES). Úsáidtear an OSA freisin chun forbairt tograí tionscadail náisiúnta agus réigiúnacha a threorú chun taighde eolaíoch nuálach a mhaoiniú.

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 60-61 07/11/2023 21:06

IS LÉIR GO BHFUIL ÉIFEACHTAÍ AN ATHRAITHE AERÁIDE INTOMHAISTE

Is é an t-athrú aeráide is cúis le téamh aigéin, laghduithe ar thiúchan ocsaigine, tonnta teasa mhuirí agus ardú ar leibhéal na farraige, agus go leor tionchar gaolmhara eile ar éiceachórais mhuirí agus ar na seirbhísí a chuireann siad ar fáil. Spreagann athrú aeráide freisin athrú forleathan ar an timthriall uisce agus tá sé ag athrú srathú aigéin agus scaipeadh aigéin. Tá na hathruithe seo ar dhálaí fisiceacha agus ceimiceacha an chomhshaoil mhuirí ag dul i bhfeidhm ar speicis mhuirí ar fud Limistéar Muirí OSPAR, agus tá éagsúlachtaí réigiúnacha agus áitiúla sna brúnna seo.

Is bunchúis domhanda atá leis, ach mothaítear na héifeachtaí, mar dhianú stoirme, rioscaí méadaithe tuilte agus athruithe ar bháisteach, ar scála níos áitiúla. Tá éagsúlachtaí réigiúnacha sa ráta athraithe, mar na rátaí ardaithe teochta aigéin atá le fáil i réigiún an Artaigh. Is féidir leis na héifeachtaí logánaithe seo athruithe a spreagadh i réigiúin eile, mar shampla nuair a bhíonn tionchar ag cailleadh oighir mhara san Artach ar shuíomh agus ar neart gaotha láidre ar nós na cuilithe polaigh agus an scairdsruth, rud a d'fhéadfadh aimsir fhoircneach a chur faoi deara ag na meánleithid. Táthar ag súil go mbeidh tionchar níos suntasaí ag athruithe ar ardú leibhéal na farraige agus ar mhéadú ar mhinicíocht agus ar dhéine na stoirmeacha is láidre ar réigiúin ísle i dtíortha OSPAR.

Tagann an riosca aeráide sa deireadh, meascán de leochaileacht agus nochtadh, chun cinn ar scála i bhfad níos áitiúla, a éilíonn freagairt náisiúnta. Cé nach bhfuil táscairí comhaontaithe ag OSPAR a cheadódh measúnú réigiúnach ar éifeachtaí an athraithe aeráide, tá corpas leathan eolais ann faoi athrú aeráide san Atlantach Thuaidh a sholáthraíonn fianaise ar éifeachtaí lena n-áirítear aistrithe dáileacháin speiceas a bhaineann le téamh, idirghníomhaíochtaí trófacha athraithe, athruithe ar tháirgiúlacht, agus ardú ar leibhéal na farraige.

AIMSIR NÓ ATHRÚ AERÁIDE?

"Is éard atá i gceist le haimsir ná na coinníollacha san atmaisféar thar thréimhse ghearr ama, agus is í an aeráid an chaoi a 'n-iompraíonn' an t-atmaisféar thar thréimhsí fada ama" - NASA

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Measúnú Téamach ar Athrú Aeráide

CUIREANN AIGÉADÚ AIGÉIN ÉICEACHÓRAIS MHUIRÍ I MBAOL BREISE

Tá aigéadú aigéin ag tarlú ar fud Limistéar Muirí OSPAR, cé go n-athraíonn an ráta athraithe go réigiúnach. Tarlaíonn an t-aigéadú seo toisc go bhfuil ar a laghad an ceathrú cuid den CO_2 a scaoiltear isteach san atmaisféar ag gníomhaíochtaí daonna á ionsú ag na haigéin, ag athrú a gceimic charbóin trí mhéadú ar aigéadacht agus trí infhaighteacht laghdaithe na n-ian carbónáit. Cuireann an t-athrú seo ar an timpeallacht cheimiceach atá i réim i bhfeidhm ar orgánaigh mhuirí, le héifeachtaí díreacha go háirithe ar ghnáthóga cailcreacha agus orgánaigh chailíochacha, agus iarmhairtí indíreacha d'éiceachórais mhuirí iomlána.

Ní mór freagairtí beartais chun aigéadú aigéin a chomhrac a mheas go cúramach, go háirithe i gcás ina bhféadfadh bearta féideartha chun aghaidh a thabhairt ar athrú aeráide cur le haigéadú aigéin. Mar shampla, d'fhéadfadh méadú ar aigéadú aigéin mar gheall ar sceitheadh féideartha ó shuímh stórála dé-ocsaíd charbóin nó cur chuige a bhfuil sé mar aidhm acu glacadh le CO_2 san atmaisféar a mhéadú, amhail toirchiú iarainn. Ní mór do na freagraí freisin breithniú a dhéanamh ar thionchair charnacha an athraithe aeráide agus aigéadú aigéin agus na hiarmhairtí iarmhartacha don bhithéagsúlacht, ionas go seachnófar aon iarmhairtí neamhbheartaithe ó mhaolú an athraithe aeráide.

CAD IS AIGÉADÚ AIGÉIN ANN?

Is tionchar aeráide-aigéan é aigéadú aigéin. Tá astuithe dé-ocsaíd charbóin á n-ionsú ag an aigéan agus ag athrú cothromaíocht cheimiceach an uisce farraige a mbraitheann saol na mara air le maireachtáil.

NEAES OSPAR 2030

S10. Feasacht ar athrú aeráide agus aigéadú aigéin a ardú trí mhonatóireacht, anailís a dhéanamh ar a n-iarmhairtí agus iad a chur in iúl;

S12. Athrú aeráide agus aigéadú aigéin a mhaolú trí ranníocaíochtaí le hiarrachtaí domhanda, lena n-áirítear trí ról na timpeallachta muiri mar stór carbóin nádúrtha a chosaint.

S11. Oiriúnú do thionchair an athraithe aeráide agus aigéadú aigéin a éascú trí bhrúnna breise a bhreithniú agus cláir, gníomhaíochtaí agus bearta á bhforbairt; agus

MEASÚNUITHE GAOLMHARA:

- Aigéadú Aigéin Measúnú Eile

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 62-63 07/11/2023 21:06

AIGÉADÚ AIGÉIN AGUS A ÉIFEACHTAÍ ÉICEOLAÍOCHA

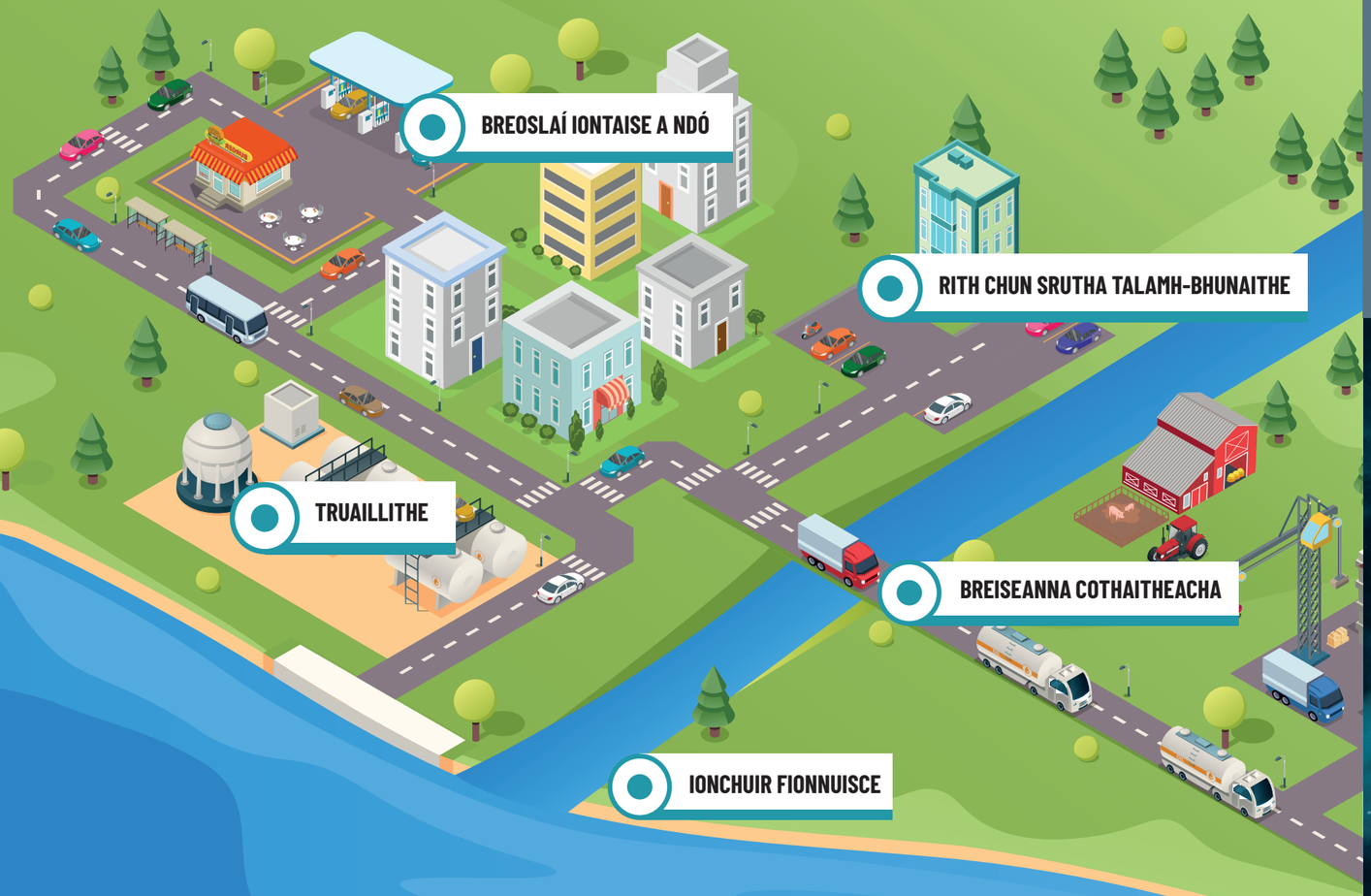

BEIDH AIGÉIN NÍOS AIGÉADAITHE + NÍOS TEO + NÍOS LÚ OCSAIGINITHE MAR THORADH AIR SIN

TÁ COMHTHIONCHAIR AG NA COINNÍOLLACHA ATHRAITHE AIGÉIN SEO

- TONNTA TEASA MARA
- BLÁSANNA ALGACHA DÍOBHÁLACHA
- TUAR COIRÉIL
- SRATHÚ MÉADAITHE

TÁ TIONCHAIR DHÍOBHÁLACHA LE FEICEÁIL AGAINN

- Lagú agus fás laghdaithe ar SPEICIS A FHOIRMÍONN SLIOGÁN
- Tionchair ar IOMPAR AGUS AR MHARTHANACHT
- Athruithe ar BHIA-EANGACHA nádúrtha
- Lagú agus, fás níos moille ar SCEIR COIRÉIL

TÁ SEIRBHÍSÍ ÉICEACHÓRAIS A MBÍONN DAOINE AG BRATH ORTHU FAOI BHAGAIRT AR OA

Iascach & dobharshaothrú

Slándáil Bia

Geilleagair agus Slite Beatha

OSPAR_QSR_2023-Print-IE.indd 64-65 07/11/2023 21:06

Cóipcheart © 2023 Coimisiún OSPAR. Gach ceart ar cosaint.

Is maoin intleachtúil an Choimisiúin OSPAR ábhar na Tuarascála seo 2023 ar Stádas Cáilíochta OSPAR, mura sonraítear a mhalairt. Tá cosc iomlán ar atáirgeadh, nó ar tharchur aon chuid den tuarascáil seo i bhfoirm ar bith nó trí mhodh ar bith, leictreonach, meicniúil, fótachóipeáil, taifeadadh, nó eile, gan cead scríofa a fháil roimh ré ó Choimisiún OSPAR.

Ní thugann úsáid aon trádmharcanna nó ábhar cóipchirt sa tuarascáil seo formhuiniú ón gCoimisiún OSPAR le tuiscint.

Ní thugann dáileadh na tuarascála seo cearta ar bith don fhaighteoir, ach amháin an ceart chun an tuarascáil a rochtain agus a léamh chun críocha faisnéise amháin.

Le haghaidh tuilleadh faisnéise faoi Choimisiún OSPAR agus a ghníomhaíochtaí, tabhair cuairt le do thoil ar www.ospar.org.

Go raibh maith agat as meas a léiriú ar mhaoin intleachtúil agus ar chóipcheart Choimisiún OSPAR.

Sannadh don iomháineachas ar an gclúdach cúil: Faoin bPol.
Is féidir tuilleadh faisnéise a fhiosrú ag underthepole.org.
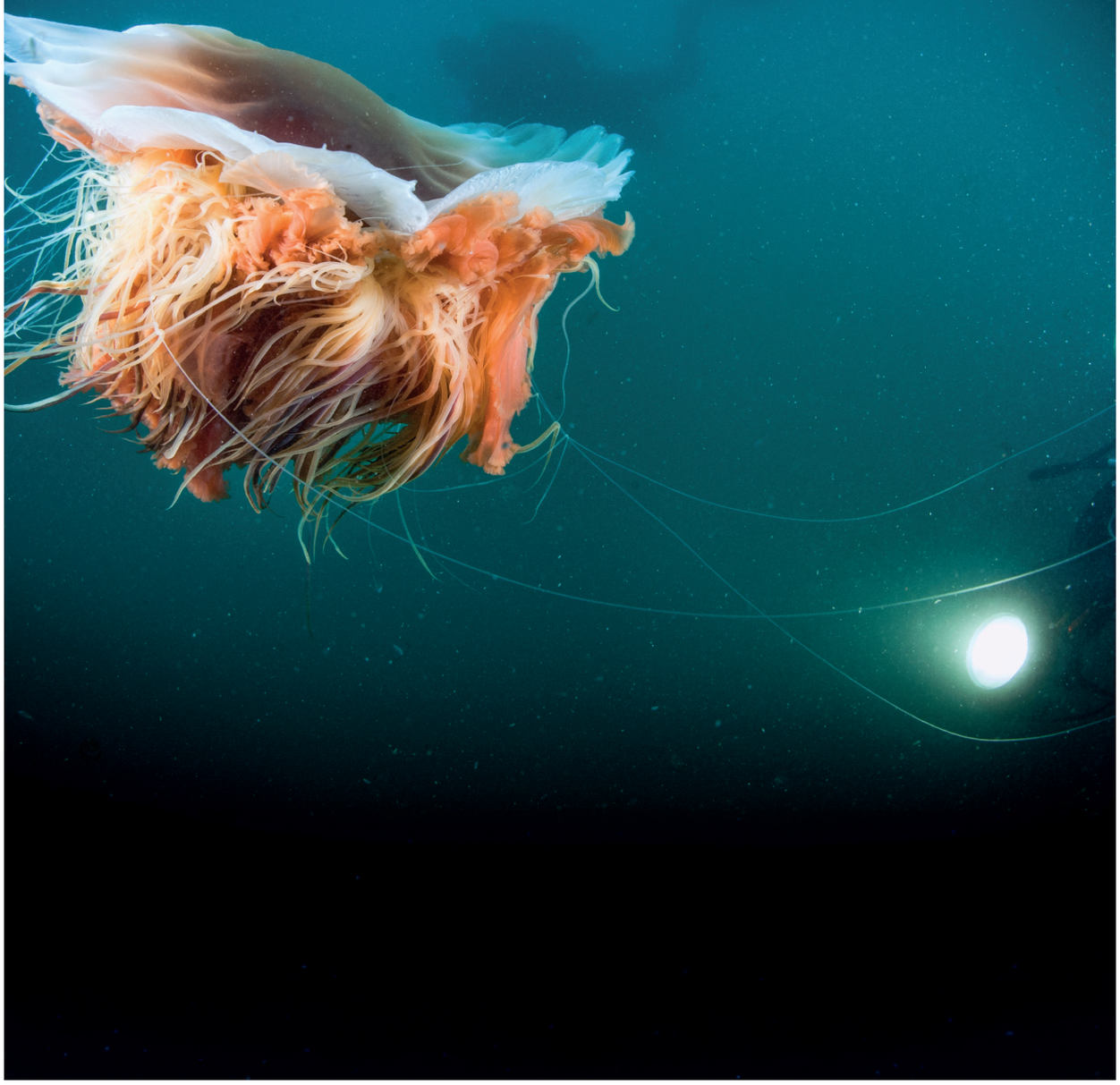
Cruthaithe ag Michael Pinfold ó Michael Pinfold Branding Design, faigh tuilleadh eolais faoi bhrandáil agus réitigh dearaidh nuálacha ag www.michaelpinfold.com.